

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-146 / 3846

Ankara

13 / 8 / 2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 15/7/2003 tarihinde kararlaştırılan "Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

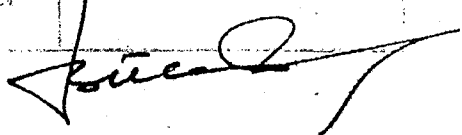
Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

Eki :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

T.C. BAŞBAKANLIK	
Tanıtı No.	- Adalet
Ekli Dosya	- Tarım, İmmar ve Köyişleri
Tarih	1.10.2003 1/669
K. M. D.	ABP B.
Başbakan	

GENEL GEREKÇE

Ülkemizin, dünya tarımındaki gelişmeler karşısında hak ettiği yeri alması için, ülke tarımının çağdaş teknolojileri kullanması, yeni teknolojileri üretecek bilgilere kolayca ulaşması ve uluslararası alanda rekabet gücünü kazanması gerekmektedir. Ülkemiz tarımının bu imkanlara kavuşabilmesi ise uluslararası uygulamalarla uyumlu bir fikri ve sınai mülkiyet hakları sisteminin kurulması ve bu konudaki altyapının oluşturulması ile mümkündür.

Bu amaçlara ulaşılabilmesi ve fikri ve sınai mülkiyet sistemi çerçevesinde bitki çeşit haklarının korunabilmesi için hazırlanan bu Tasarı, Yeni Bitki Çeşitlerinin Korunması Uluslararası Birliği (UPOV) Sözleşmesinin 1991 Yılı Metni ile Avrupa Birliği Konseyinin 2100/94EC, 1768/95EC ve 2470/96EC sayılı Direktifleri esas alınarak hazırlanmış olup, Kanun Tasarısı uluslararası mevzuat ve uygulamalarla uyumludur.

Bu Kanun Tasarısının amacı, yurt içinde bitki ıslahçılarının çeşit geliştirmesini özendirmek, yeni çeşitlere ait ıslahçı haklarının korunmasını sağlamak ve aynı zamanda, karşılıklılık ilkesi uyarınca, ülkemiz ıslahçılarına koruma sağlayan diğer ülke ıslahçılarının haklarını da koruma altına almaktır. Bunun sonucunda, yeni bir çeşit geliştiren kişi veya kuruluşların çeşit geliştirme işleminde harcadığı emek, zaman, işgücü, materyal ve para gibi harcamalarını karşılama imkanı tanınacak ve yeni bitki çeşidinin getireceği ayrıcalıklı haklara sahip olma fırsatı sunarak daha sonraki çalışmaları için yeterli desteği bulma şansı verecektir. Buna bağlı olarak, bu kanun ile yeni çeşitlerin çoğaltım materyallerinin ticareti konusunda çeşit ıslahçılarına ait haklar korunarak rekabet ortamı tesis edilecek, daha yeni ve üstün vasıflı bitki çeşitlerinin ıslah edilmesi için bitki ıslahçılarına yeni kaynak ve imkan sağlanarak yeni bitki çeşitlerinin ıslah edilmesinde önemli gelişme kaydedilecektir.

Ayrıca, ıslahçıların haklarını koruma altına alan bu Kanunun yürürlüğe girmesi ile özel sektörün de uzun zaman ve büyük emek gerektiren bitki ıslah faaliyetlerine yönelmesi sağlanacaktır. Zira, ıslahçı haklarının koruma altına alındığı ülkelerde kamu sektörü yetiştiriciliğinden özel sektör yetiştiriciliğine doğru bir kayma olmaktadır. Böyle bir durumda kamu kuruluşları, özel sektör kuruluşlarının faaliyette bulunmak istemediği ekonomik olmayan ancak gerekli olan konularda ıslah faaliyetlerinde bulunabilecektir.

Türkiye-Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliğinin oluşturulmasına ilişkin 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararının (8) sayılı Ekinin 6 ncı maddesi uyarınca, Kararın yürürlüğe girişinden itibaren üç yıl içinde ülkemizin yeni bitki türlerinin korunması hakkında kanunu hazırlayarak yürürlüğe koyması konusunda yükümlülüğü bulunmaktadır. Fikri ve sınai mülkiyet hakları sistemi içerisinde yer alan bu Tasarının yürürlüğe girmesiyle ülkemizin bu yükümlülüğü yerine getirmesi sağlanacaktır.

Ayrıca "Dışa Açılma ve Dünyaya Entegrasyon ile Avrupa Birliğine Uyum Projesi" kapsamında da yer alan yeni bitki türlerinin korunması konusunda hukuki düzenleme yapılması ve Yeni Bitki Çeşitlerinin Korunması Uluslararası Birliği (UPOV) Sözleşmesine katılımın sağlanması konularında da ülkemizin taahhütleri ve yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu Tasarının Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmesi UPOV Sözleşmesine katılımın ön şartıdır. Tarım ve Köyşleri Bakanlığınca UPOV Sözleşmesine katılımın sağlanması amacıyla gerekli girişimler başlatılmış olup, Kanunun yürürlüğe girmesi ile UPOV Sözleşmesine katılımın sağlanması hususundaki süreç eş zamanlı olarak işleyecektir. Bir ülke, UPOV'a üye olmakla, dünya çapında kabul gören ve desteklenen prensiplerle bitki ıslahçılarının haklarını koruma arzusunu gösterir. Kendi bitki ıslahçılarına diğer üye ülkelerden koruma imkanı sağlar ve yabancı bitki ıslahçılarının o ülkede bitki ıslahı ve tohumluk üretimi amaçlı yatırımlarına ortam hazırlayarak diğer üye ülkelerin deneyimlerinden yararlanırlar. Bu Tasarıyla UPOV'a üyelik için önemli bir adım atılmış olacaktır.

al

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Bitki ıslahçılarının çok uzun zaman ve emek harcayarak ıslah ettikleri ve geliştirdikleri bitki çeşitlerinin koruma altına alınmasıyla ıslahçı haklarının korunmasının sağlanması ve böylece bu çeşidi kullanan kişi veya kişilerin çeşidin ıslahçısına bir hak ödeyerek ıslahçının emeğinin karşılığını vermesi son derece önem arz etmektedir. Zira bir bitki çeşidinin ıslah edilmesi ve geliştirilmesi ve bunun sonucunda üretime intikal etmesi bazen 15-20 yıl gibi çok uzun bir süreyi gerektirmektedir. Halen ülkemizde ıslahçı haklarının korunmasına ilişkin bir kanun yürürlükte olmadığından, bu kadar uzun zaman ve emek harcanarak ortaya çıkarılan bitki çeşitleri üzerinde ıslahçılar herhangi bir hak iddiasında bulunamamakta ve sonuçta harcadıkları zamanın ve emeğin karşılığını alamamaktadırlar. Madde, bu Kanunun amacının, bitki ıslahçılarının korumaya aldıkları çeşitleri için bir hak almalarını sağlamak ve böylece yeni bitki çeşitlerini ıslah etmeleri ve geliştirmeleri için teşvik etmek ve özendirmek olduğunu açıklamıştır.

Bu madde, Kanunun kapsamını da düzenleyerek, tüm bitkileri bu Kanun kapsamında değerlendirmektedir.

Madde 2- Madde, Kanunda yer alan terimleri tanımlayarak gereksiz tekrarlardan kaçınılmasını sağlamıştır.

Madde 3- Madde ile, bitki ıslahçılarının ıslah ettikleri veya buldukları ve geliştirdikleri bitki çeşitlerinden hangilerinin ne şartlarda bu Kanun kapsamındaki korumadan yararlandırılacakları belirlenmiştir.

Madde 4- Madde, Kanunun sağladığı korumadan başta Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde ikametgahı olan veya iş merkezi bulunan kişilerin yararlanacağını belirtmiş olup, Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki kişilere koruma hakkı sağlayan devletlerin uyruğundaki kişilerin de, karşılıklılık ilkesi uyarınca korumadan yararlanacağını hükme bağlamıştır.

Madde 5- Bir çeşidin korumaya alınmasında genel şartlardan birincisi yeniliktir. 3 üncü maddede sayılan koruma için genel şartlardan yenilik konusunun ne olduğu ve çeşitle ilgili hangi faaliyetlerin yenilik konusunu etkilemediği hususları bu maddede belirtilmiştir.

Madde 6- Madde ile, Kanun kapsamındaki korumadan yararlanmak için genel şartlardan biri olan farklılık konusuna açıklık getirilmiştir.

Madde 7- Madde, koruma şartlarından biri olan yeknesaklık konusuna açıklık getirmiştir.

Madde 8- Madde, durulmuşluk konusunu açıklamıştır.

Madde 9- İsimlendirme ve ismin kullanılması, çeşidin tanınmasında son derece önemli bir özelliktir. Madde, Kanun kapsamında korumaya konu olan çeşidin isimlendirilmesi ile ilgili kuralları düzenlemiştir. Ayrıca yurt içinde veya yurt dışında çeşit ile ilgili faaliyette bulunanların çeşidin ismini kullanma hususlarını tespit etmiştir.

al

Madde 10- Kanun kapsamında korumadan yararlanan çeşitlerin, ağaç ve asmalar da dahil olmak üzere koruma süreleri belirtilmiştir.

Madde 11- Madde ile, bir çeşide ait ıslahçı hakkının kime ait olduğu; bu hak üzerindeki payların ne şekilde kullanılacağı, hakkın diğer kişi veya kişilere nasıl devredilebileceği hususlarına açıklık getirilmiştir.

Madde 12- Madde, kamu sektöründe ve özel sektörde bitki ıslahı üzerinde çalışanların işlerini görürken ıslah ettikleri veya buldukları ve geliştirdikleri çeşitler üzerinde hak sahibi olanlar ile bu hakkın kullanımı ile ilgili konuları düzenlemiştir.

Madde 13- Maddede, hizmet sözleşmesi dışında kalan sözleşmelerde, ıslah edilen veya bulunan ve geliştirilen çeşitlerin sahibinin işi veren olduğu vurgulanmıştır.

Madde 14- Madde ile, Kanun kapsamında korunan çeşidin sahibinin inhisari yetkileri sayılmış olup, çeşitle ilgili hak sahibinin iznini gerektiren faaliyetler ile bu faaliyetlerin kapsamı belirtilmiştir.

Madde, “esas itibarıyla türetilmiş çeşit” kavramını açıklayarak bu çeşitler üzerindeki hak sahibinin yetkilerini tespit etmiştir.

Madde 15- Maddede, ıslahçı hakkı için yapılan başvurunun tarihi ile hakkın tescil edildiği tarih arasında kalan süre içerisinde hak sahibinin iznini gerektiren faaliyetlerde bulunan kişi veya kişilerin hak sahibine karşı yükümlülükleri belirtilmiştir.

Madde 16- Madde, korumaya konu olan çeşitle ilgili, hak sahibinin yetkileri dışında kalan faaliyetleri saymıştır.

Madde 17- Maddede, Kanun ile sağlanan korumadan yararlanan çeşitleri kullanan çiftçilerin kendi arazilerinde yaptıkları üretimden yine kendi işledikleri arazilerinde yapacakları üretimler için yetkileri bulunduğu ve bu üretimler için hak sahibine herhangi bir bedel ödemesine gerek olmadığı vurgulanarak, çiftçi istisnası kapsamına giren türler belirtilmiş ve istisnadan yararlanacak çiftçiler ile yetkinin sınırları açıklanmıştır.

Madde 18- Madde, zorunlu lisans konusunu kamu yararı gerekçesine inhisar ettirmiş ve hangi hallerde kamu yararının olduğunu vurgulamıştır.

Zorunlu lisansın verilebilme şartları ile zorunlu lisansı alanın bu hakkı kullanabilme sınırlarına açıklık getirilmiştir.

Madde, kamu yararı nedeni ile zorunlu lisans işlemlerinin esas itibarıyla türetilmiş çeşit açısından da yapılmasını öngörmekte olup, bu çeşit bakımından lisansa karar verilmesi halinde başlangıç çeşidinin sahibinin sadece muhik bir bedel hakkı olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle zorunlu lisans sırasında bu husus dikkate alınmalıdır.

Madde 19- Bakanlığın zorunlu lisans verilmesine karar verdiği çeşitlerin duyurulmasından sonra, isteyen kişiler kendilerine zorunlu lisans verilmesini talep edebilir.

Madde, hak sahibi ile lisans isteyen önce “sözleşmeye dayalı lisans” haklarının olduğunu vurgulayarak; bu konuda Bakanlığın arabuluculuk yetkisinin bulunduğunu belirtmiş ve arabuluculuk talebinin taşıması gereken hususları saymıştır.

al

Madde 20- Kanun, Bakanlığın arabuluculuk ile ilgili talep konusunda kabul veya redde ilişkin karar yetkisi olduğu esasına dayanmakta olup, bu madde, sözü edilen kararın verilmesi sırasında dikkate alınması gereken hususlara değinmektedir.

Madde 21- Arabuluculuk talebini kabul eden Bakanlığın, tarafları bir araya getirerek görüşmeleri başlatmasını düzenleyen madde; görüşmelerin süresine, ek süre hususuna, Bakanlığın bu konulardaki kararına ve arabuluculuk belgeleri ile ilgili sırtutma yükümlülüğüne ayrıca değinmiştir.

Madde 22- Bakanlığın arabulucu olduğu görüşmeler sonunda taraflar ya sözleşmeye dayalı bir lisans konusunda anlaşılır veya taraflar arasında bir anlaşma olmayabilir.

Bu madde; tarafların anlaşması halinde lisans sözleşmesinin yapılma şartlarını, lisansın niteliğini, arabuluculuk talebinde bulunan tarafın çeşidi kullanmaya hazırlık aşamasındaki yükümlülüklerini, Bakanlığın bu aşamaya ilişkin yetkilerini vurgulamaktadır.

Madde 23- Bakanlığın arabuluculuk talebini reddetmesi veya 21 inci maddeye göre arabuluculuk ve araştırma faaliyetini sona erdirmeye kararı vermesi ya da arabuluculuk faaliyeti süresi içinde lisans sözleşmesi yapılması konusunda anlaşma olmaması hallerinde, daha önce arabuluculuk yolunu deneyen kişi bu kez mahkemeden kendisine zorunlu lisans verilmesini isteyebilir.

Madde, mahkemeye yöneltilecek zorunlu lisans talebine eklenmesi gereken belgeleri ve sağlanması gereken şartları düzenlemektedir.

Madde 24- Madde; zorunlu lisans talebini alan mahkemenin yapacağı işlemleri vurgulamaktadır. Hak sahibine, talebe itiraz imkanı sağlanmış bulunmaktadır.

Madde 25- Mahkeme, hak sahibinin itirazlarının, zorunlu lisans talep edene tebliğinden itibaren bir ay içinde zorunlu lisans talebi hakkında karar verir.

Madde, kararda bulunması gereken hususları kapsam, süre, bedel, teminat, kullanıma başlama zamanı ve kullanımı sağlayıcı tedbirler itibarı ile saymış ve temyiz halinde icranın durdurulması konusunu açıklamıştır.

Madde 26- Madde, mahkemenin yürütmekte olduğu zorunlu lisansa ilişkin işlemlerin ancak her iki tarafın müşterek ve gerekçeli talebi ile bir defaya mahsus olmak üzere durdurulabileceğini belirterek; bu durdurmanın süresini ve daha sonra yapılacak işlemleri tanımlamaktadır.

Madde 27- Bu madde, zorunlu lisansın kural olarak inhisari nitelikte olmadığını vurgulamıştır. Veriliş amacı dikkate alınarak mahkemenin bunun aksine karar vermesi de mümkün bulunmaktadır.

Zorunlu lisans ilişkisi hak sahibine, çeşidin değerlendirilmesini olumsuz şekilde etkileyecek davranışlardan kaçınması yükümlülüğünü getirmektedir. Bunun ihlali lisans alanın bedelde indirim talebi hakkına yol açmaktadır.

Beşinci fıkra akdin yeni şartlara uydurulması ilkesini düzenlemektedir.

Altıncı fıkra; lisans süresinin dolması halinde, lisans alanın talep etmesi ve mahkemenin de zorunlu lisans verilmesine neden olan kamu yararı şartlarının halen devam etmekte olduğunu

teşpiti halinde sürenin 25 inci maddenin ikinci fıkrasında sözü edilen süreler çerçevesinde uzatılabileceğini öngörmektedir.

Lisans alanın sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlali halinde, hak sahibinin talebi ile sözleşmeyi iptal yetkisi mahkemeye ait bulunmaktadır. Böyle bir durumda hak sahibinin tazminat talepleri saklı tutulmuştur.

Madde 28- Madde, zorunlu lisansın işletmeden ayrı olarak devredilemeyeceği ilkesini getirmiştir.

Madde 29- Esas itibarıyla türetilmiş çeşidin tanımı Kanunun 14 üncü maddesinin altıncı ve yedinci fıkralarında yapılmaktadır. Madde, kamu yararı nedeni ile zorunlu lisans işlemlerinin esas itibarıyla türetilmiş çeşit açısından yapılmasını öngörmekte olup, bu çeşit bakımından lisansa karar verilmesi halinde başlangıç çeşidinin sahibinin muhik bir bedel hakkı olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle maddenin atıfta bulunduğu gerek arabuluculuk gerek zorunlu lisans sırasında bu hususun dikkate alınması gerekmektedir.

Madde 30- Madde, mahiyetine aykırı olmamak kaydıyla Kanunun sözleşmeye dayalı lisans hükümlerinin zorunlu lisansa da uygulanacağını vurgulamıştır.

Madde 31- Madde, hakkın tüketilmesi ilkesini yurt içinde tüketim şeklinde düzenlemektedir.

Hakkın tüketilmesi, hak sahibinin rızası ile piyasaya sürülen çeşit veya 14 üncü maddenin beşinci fıkrasında belirtilen çeşitlere ait materyal veya bu materyalden elde edilen materyal ile ilgili olup, daha sonra üçüncü kişilerin yapacağı satış veya diğer şekillerde ticari işlemlere konu olmak, ithalat, ihracat, bu amaçlar için depolamak gibi fiiller, hak sahibinin 14 üncü maddede belirtilen inhisari yetkilerinin kapsamı dışındadır. Bir başka deyimle hak sahibi, rızası ile ilk kez piyasaya sürme sırasında, piyasaya sürdüğü bu çeşit ve materyal üzerinde hakkını tüketmiş sayılır.

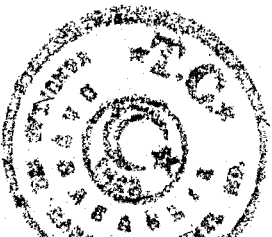
Bu madde, çeşit veya materyal rıza ile piyasaya sürülse dahi, iki tür fiil için hakkın tükenmediğini, bir başka deyimle hak sahibinin bu iki tür fiili yapan kişilere karşı inhisari yetkilerini kullanabileceğini öngörmektedir.

Madde ayrıca "çeşide ait materyal" tabirinin kapsamını da tanımlamıştır.

Madde 32- Madde, Kanun ile sağlanan korumadan yararlanmak için çeşit sahibinin yazılı olarak Bakanlığa başvurması gerektiğini belirtmiştir.

Madde 33- Madde, korumadan yararlanmak için başvuruda bulunan çeşit sahibinin başvuru dilekçesinde bulunması gereken bilgi ve belgeleri saymıştır.

Madde 34- Başvuru sahibi ve selefinin UPOV Sözleşmesine taraf herhangi bir ülkede ıslahçı hakkına konu olan çeşitle ilgili bir başvuruda bulunmuş ise aynı çeşitle ilgili Türkiyede ıslahçı hakkı almak için yaptığı başvuru tarihinin önceki başvurunun tarihi olarak kabul edilmesini isteme hakkı vardır. Maddede ayrıca, rüçhan hakkından yararlanmak için yapılacak başvurunun şartları ile inceleme konusuna açıklık getirilmiştir.

al

Madde 35- Kanun ile sağlanan korumadan yararlanmak için yapılan başvurunun Bakanlık tarafından şeklen ve esastan incelenmesine dair hükümler ile başvurunun kabulü veya reddi ile ilgili hususlar bu maddede belirlenmiştir.

Madde 36- Madde, korumaya konu olan ıslahçı hakkıyla ilgili başvurunun Bakanlık tarafından nerede ilan edileceğini belirtmiş olup, bu ilanda hangi bilgilerin yer alması gerektiği vurgulanmıştır.

Madde 37- Madde, başvuruya karşı yapılacak herhangi bir itirazın hangi konulara dayanılarak yapılabileceği ve itiraz başvurusunda bulunması gerekli bilgi ve belgelerin neler olacağı konusuna açıklık getirmiştir.

Madde 38- Madde, ıslahçı hakkı ile ilgili yapılan başvurulara yapılan itirazların incelenmesi esaslarını belirlemiştir.

Madde 39- Madde, korumaya konu olan çeşit ile ilgili teknik incelemede hangi konuların değerlendirileceğini saymış olup, teknik incelemenin şartları ile incelemenin hangi mercilerce yapılacağı konularını da belirlemiştir.

Madde 40- Madde, yapılan teknik inceleme neticesinde belirli bir kanaat oluşması ile 6, 7 ve 8 inci maddelerindeki hususların tespitini içeren bir raporun hazırlanması ve bu raporun belirli bir karar için yeterli veya yetersiz olması durumuna göre Bakanlık tarafından yapılacak işleri düzenlemektedir.

Madde 41- Korumaya konu olan çeşit için başvuruda geçici bir ismin bildirilmesi halinde, çeşidin tescilinden önce geçici ismin kesinleştirilmesi gerekir. Madde, geçici ismin kesinleşmesi şartlarını düzenlemektedir.

Madde 42- Madde, korumaya konu olan çeşit ile ilgili yapılan başvurunun hangi hallerde Bakanlık tarafından re'sen reddedileceği hususlarını açıklamış olup, maddenin (a) bendinde ret nedenlerinden isimlendirme ile ilgili hususlar sayılmış, diğer bentlerde ise ret nedeni olabilecek haller sıralanmıştır.

Madde 43- Madde, incelemeler sonucunda korumaya konu olan çeşidin koruma şartlarını taşıması durumunda ve çeşit sahibinin gerekli işlemleri yerine getirmesi halinde ıslahçı hakkının tescil edilerek hak sahibine belge verilmesini öngörmüştür.

Madde 44- Madde, tescil edilen ıslahçı hakkının otuz gün içinde Bültende ilan edileceğini belirlemiştir.

Madde 45- Madde, yapılan ıslahçı hakkı tescili ile ilgili bir itirazın hangi gerekçelerle, nereye ve kimler tarafından yapılabileceğini tespit etmiş olup, itirazın incelenmesi sonucunda işlemlerde bir eksikliğin belirlenmesi halinde tescille ilgili nasıl bir işlem yapılacağını belirlemiştir.

Madde 46- Bu Kanunla verilen ıslahçı hakkı ile ilgili olarak, Bakanlığın, işlem ücreti ve yıllık ücret olmak üzere iki tür ücret tahakkuk ettireceği vurgulanmış olup, maddenin (a)

el

bendinde işlem ücretlerinin neler olduğu sayılmış, (b) bendinde ise yıllık ücretin ne şekilde ve ne zaman ödeneceği belirtilmiş, ücretlerle ilgili uygulamaların usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Madde 47- Kanunla sağlanan korumadan yararlanan bir çeşidin sahibinin, hakkın yürürlükte olduğu sürece çeşidin genetik yapılarının idame ettirilmesinden sorumlu olduğu belirtilmiş, hak sahibinin bu yükümlülüğünü yerine getirme şekli tespit edilmiş ve yükümlülüklerin yerine getirilmediği durumlarda yapılacak işlemler açıklanmıştır.

Madde 48- Madde, hak sahibinin yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülükleri yerine getirmedikçe veya çeşidin koruma şartlarından olan yeknesaklık ve durulmuşluk özelliklerini kaybettiğinin tespit edilmesi halinde ıslahçı hakkının Bakanlık tarafından re'sen iptal edileceğini vurgulamıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında ise diğer iptal edilme nedenleri sayılmıştır.

Madde 49- Madde, hem başvurunun hem de tescilden doğan hakkın sağlararası işlemlere, mirasa ve ölüme bağlı tasarruflara konu olabileceğini vurgularken rehin ve haciz hakkı bakımından Medeni Kanun ile İcra ve İflas Kanununa atıfta bulunmuştur.

Sağlararası işlemlerde yazılı şekli öngören madde, devir ve intikal işlemlerinin üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesi açısından sicile kayıt şartı koymuştur.

Madde 50- Madde, iradi lisans sözleşmesinin şeklini, çeşitlerini her bir çeşidin lisans alan ve lisans verene getirdiği hak ve yükümlülükleri, lisans verilmesinden sonra üçüncü kişilerin tecavüzlerine karşı tarafların dava açma yetkilerini düzenlemektedir.

Madde 51- Madde, devir ve lisanstan sonra yetkisizlik, ret, iptal ve hükümsüzlük kararları üzerine, devreden ve lisans verenin tazminat sorumluluğunun şekil ve şartlarını düzenlemektedir.

Madde 52- Madde, koruma şartlarından yenilik, farklılık, yeknesaklık ve durulmuşluğun bulunmaması durumunda veya yetkisiz bir kişi adına yapılan tescilden doğan hakkın hükümsüzlüğüne mahkeme tarafından karar verileceğini belirtmektedir.

Madde 53- Madde, hükümsüzlük talebinde bulunma şartlarını düzenlemektedir.

Madde 54- Madde, hükümsüzlük kararının herkesi etkileyen ve geçmişe etkili sonuçlar doğuracağını belirterek istisnaları ayrıca saymıştır.

Madde 55- Hükümsüzlük halinde hak, baştan itibaren yok sayılırken; kendiliğinden sona erme halinde, maddede sayılan sona erme nedenlerinin gerçekleşmesinden itibaren hak konusu çeşit topluma mal olmaktadır.

Madde ayrıca sona erme nedenlerinden biri olan vazgeçmeyi daha ayrıntılı biçimde düzenlemiş ve üzerinde hukuki tasarruflarda bulunulmuş ıslahçı hakkından, lehine tasarrufta bulunulanların izni olmadıkça vazgeçilemeyeceğini vurgulamıştır. Aynı kural üçüncü bir kişinin hak sahipliği iddiası halinde de geçerlidir. Madde, vazgeçmenin yazılı olarak Bakanlığa bildirilmesini, Kütüğe kaydını ve Bültende ilanını öngörmüştür.

Madde 56- Madde, ıslahçı hakkına tecavüz sayılan fiilleri belirtmiştir.

Madde 57- Madde, ıslahçı hakkına tecavüz durumlarında hak sahibinin mahkemeden yapacağı talepleri saymıştır.

Madde, Kanun kapsamında açılacak davalarda yetkili olan mahkemeleri de belirtmiştir.

Madde 58- Madde, hak sahibinin izni olmadan korunan çeşidi kullanan kişilerin sebep oldukları zararın tazmin etmek zorunda olduklarını belirtmiştir.

Madde 59- Madde, fiili zararın yanı sıra, yoksun kalınan kazancın da tazminat kapsamında olduğunu belirtmiş ve alternatif değerlendirme kriterleri sunmuştur.

Madde 60- Madde, 15 inci maddede sözü edilen ıslahçı hakkı başvurusu ile tescil tarihi arasında kalan süre içinde hak sahibinin iznini gerektiren faaliyette bulunan kişilerin hak sahibine ödemesi gereken bedel ile ilgili ilkeyi belirlemiştir. Madde, ayrıca ilgili kural açısından söz konusu bedelin diğer muhik bedel hallerine de uygulanabilir olduğunu belirtmiştir.

Madde 61- Madde, hak sahibine karşı açılacak olan menfi tespit davasının açılma usulü ve şartlarını düzenlemektedir.

Madde 62- Madde, hak sahibinin dava yolu ile tecavüz sayılan fiillerin tespiti hususunu düzenlemekte olup, esas itibarıyla Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda düzenlenmiş olan konunun vurgulanması niteliğindedir.

Madde 63- Madde, bu Kanunun öngördüğü davaları açan veya açacak olan kişilerin, o davada alınacak olan kararın etkinliği açısından tedbir talebi hakları olduğunu vurgulamıştır.

Madde, alınacak tedbirin, verilecek hükmün etkinliğini sağlayacak nitelikte olmasını özellikle vurgulamış ve taşıması gereken diğer hususları da saymıştır.

Madde 64- Madde, tespit davası ve tedbir talebi açısından bu konuların düzenlendiği Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa atıfta bulunmuştur.

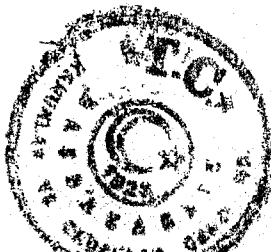
Madde 65- Madde, özel hukuka ilişkin taleplerin zamanaşımı açısından Borçlar Kanununa atıfta bulunmuştur.

Madde 66- Madde, kastın varlığı halinde ceza davası açılacak halleri düzenlemektedir.

Bu düzenlemede esas itibarıyla 56 ncı maddede sayılan tecavüz niteliğindeki fiiller esas alınmıştır.

Yaptırımların miktar ve süreleri açısından, Türkiye'nin taraf olduğu Dünya Ticaret Örgütü (WTO) TRIPs Anlaşmasının 61 inci maddesi gereğince, sınai hak mevzuatı ile paralellik kurulmaya çalışılmış; ayrıca yargıcın cezaların şahsileştirilmesi ilkesini uygulayabilmesi açısından terditli cezalar öngörülmüştür.

Madde 67- Madde, ceza takibatı ile ilgili usul ve zamanaşımını düzenlemekte olup, şikayete tabi olan bu suç, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 344 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinin uygulanmayacağını belirtmekle şahsi dava konusu olmaktan çıkarmıştır.

2

Madde 68- Madde, bir sınai hak türü olan yeni bitki çeşitleri üzerindeki ıslahçı hakkı konusundaki ihtilafların, diğer fikri ve sınai hak uyuşmazlıklarında olduğu gibi ihtisas mahkemeleri tarafından çözülmesini öngörmektedir.

Asliye hukuk ve asliye ceza mahkemelerinden hangilerinin ihtisas mahkemesi olarak görevlendirileceğini ve bu mahkemelerin yargı çevresini, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu belirleyecektir.

Madde 69- Madde, davada haklı çıkan tarafın, kesinleşmiş kararın medya aracılığı ile ilanını isteme hakkının talep ve uygulama şartlarını düzenlemektedir.

Madde 70- Madde, Bakanlık tarafından başvuru sicili ve ıslahçı hakkı sicilini içeren bir kütük oluşturulacağını öngörmüştür.

Madde 71- Madde, Bakanlık tarafından yayımlanacak Bültende yer alması gereken hususları saymıştır.

Madde 72- Madde, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerin Bakanlık tarafından altı ay içinde çıkarılması gerektiğini belirtmiştir.

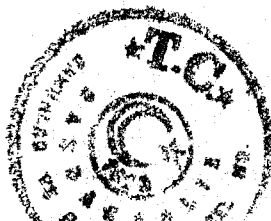
Madde 73- Maddede, çeşitlerin tescili ile ıslahçı hakkının tescili konularının birbirine karışmasını önlemek amacıyla, 308 sayılı Kanunda yer alan çeşit tescili kavramı değiştirilerek yeniden tanımlanmıştır.

Madde 74- Madde, konu ile ilgili bazı mevzuatı yürürlükten kaldırmıştır.

Geçici Madde 1- Madde ile, 26/2/1994 tarihli ve 21861 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3976 sayılı Kanunla değişik 308 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında çeşitlerini koruma altına alarak ıslahçı haklarından yararlanan kişi veya kişilerin, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlığa başvurarak korunan çeşidinin bu Kanun kapsamında korumaya alınmasını talep edebilmesine imkan tanınmıştır. Bu uygulamayla, daha önce yürürlükte olan mevzuat kapsamında çeşitlerini koruma altına aldırarak ıslahçıların haklarının, Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da korunması sağlanacak ve böylece, çeşitlerini daha önce korumaya aldırarak ıslahçıların bir hak kaybına uğraması önlenecektir.

Geçici Madde 2- Bu Kanunun 5 inci maddesine göre bir çeşidin çoğaltım veya hasat edilmiş materyali, ıslahçı hakkı başvurusunun yapıldığı tarihten geriye doğru yurt içinde bir yıl, yurt dışında dört yıl öncesine kadar kullanım amacıyla hak sahibi tarafından veya onun rızasıyla satılmamış veya umuma sunulmamış ise çeşit, yeni kabul edilmektedir.

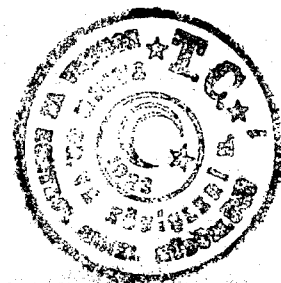
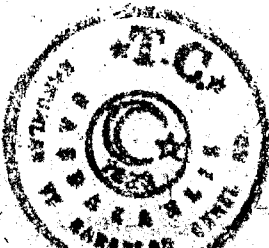
Yurt içinde Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten geriye doğru bir yıldan daha önce, çeşitlerini ilgili mevzuat çerçevesinde kayıt altına alarak satan veya umuma arz eden ıslahçılar, çeşitleri yeni kabul edilemeyeceğinden bu Kanun kapsamında sağlanan korumadan yararlanamayacaklardır.

Madde, Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde başvurmak kaydıyla, yenilik incelemesi amacıyla yurt içi için öngörülen bir yıllık sürenin beş yıl olarak uygulanmasını öngörmüştür. Madde ile, bir defaya mahsus olmak üzere, ıslahçılara beş yıllık süre tanınarak, çeşitlerini bu süre içinde kayıt altına alarak satan veya umuma arz eden ıslahçıların da bu Kanundaki korumadan yararlanmasına imkan tanınmıştır.

Madde 75- Yürürlük maddesidir.

Madde 76- Yürütme maddesidir.

YENİ BİTKİ ÇEŞİTLERİNE AİT ISLAHÇI HAKLARININ KORUNMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

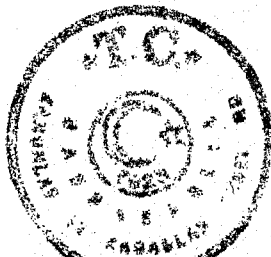
Amaç ve kapsam

Madde 1- Bu Kanunun amacı, bitki çeşitlerinin geliştirilmesini özendirmek, yeni çeşitlerin ve ıslahçı haklarının korunmasını sağlamaktır.
Bu Kanun tüm bitki türlerini kapsar.

Tanımlar

Madde 2- Bu Kanunda geçen;

- Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- Mahkeme: Fikri ve sınai haklar konusundaki ihtisas mahkemelerini,
- Islahçı: Yeni bir bitki çeşidini ıslah eden veya bulan ve geliştiren kişiyi,
- Hak sahibi: Islahçı veya onun hukuki haleflerini,
- Çeşit: Islahçı hakkının verilmesi için gerekli şartların karşılanıp karşılanmadığına bakılmaksızın, bir veya birden fazla genotipin ortaya çıkardığı bazı özelliklerin kendisini göstermesiyle tanımlanan ve aynı tür içindeki diğer genotiplerden en az bir tipik özelliği ile ayrılan ve değişmeksizin çoğaltmaya uygunluğu bakımından bir birim olarak kabul edilen en küçük taksonomik kısım içerisinde yer alan bitki grubunu,
- Tohumluk: Bitkilerin çoğaltımı için kullanılan vegetatif ve generatif bitki kısımlarını,
- Çoğaltım veya çoğaltma: Asıl veya ebeveyn bitkilerle aynı özellikleri taşıyan bir sonraki nesil bitkilerin elde edilmesini,
- Üretim veya üretme: Ürün veya çoğaltım materyali elde etmek amacıyla bitki yetiştirilmesini,
- Çoğaltım materyali: Bitkilerin çoğaltımı için kullanılan bütün bir bitki veya kısımlarını,
- Tescil: Bu Kanun kapsamındaki çeşitlerin ıslahçı hakları kütüğüne yazılmasını,
- Bülten: Bitki Çeşitleri Bültenini,
- Kütük: Islahçı hakkı başvurusu ve hakkın tescili ile ilgili hususların kayıtlı olduğu sicilleri,
- Katalog: İlgili mevzuat çerçevesinde ticareti yapılan çeşitlerin yayımlandığı listeyi,
- UPOV Sözleşmesi: Uluslararası Yeni Bitki Çeşitlerini Koruma Birliği Sözleşmesini, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Koruma Şartları ve Korumadan Yararlanacak Kişiler

Genel şartlar

Madde 3- Yeni, farklı, yeknesak ve durulmuş olduğu tespit edilen bitki çeşitleri, bu Kanunda belirtilen diğer şartların yerine getirilmesi kaydıyla, ıslahçı hakkı verilerek korunur.

Korumadan yararlanacak kişiler

Madde 4- Bu Kanun ile sağlanan korumadan, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları veya Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ikametgâhı olan veya iş merkezi bulunan gerçek veya tüzel kişiler veya UPOV Sözleşmesi hükümleri dahilinde başvuru hakkına sahip kişiler yararlanır.

Birinci fıkra şartlarını taşımamasına rağmen, Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki kişilere kanunen veya fiilen koruma tanıyan devletlerin uyruğundaki gerçek veya tüzel kişiler de karşılıklılık ilkesi uyarınca bu Kanunun sağladığı korumadan yararlanır.

Yenilik ve yeniliği etkilemeyen durumlar

Madde 5- Bir çeşidin çoğaltım veya hasat edilmiş materyali; ıslahçı hakkı için başvurunun yapıldığı tarihten geriye doğru yurt içinde bir yıl, yurt dışında dört yıl, ağaç ve asmalarda altı yıl öncesine kadar kullanım amacıyla hak sahibi tarafından veya onun rızasıyla satılmamış veya umuma sunulmamış ise çeşit yeni kabul edilir.

Aşağıda belirtilen haller çeşidin yeni sayılmasını etkilemez;

- a) Hak sahibi aleyhine, hakkın kötüye kullanımı sayılacak satış veya açıklamalar,
- b) Islahçı hakkının devrine ilişkin sözleşme kapsamında olan satış veya açıklamalar,
- c) Çoğaltım materyalinin mülkiyet hakkının hak sahibinde olması ve bu materyalin bir başka çeşit üretiminde kullanılmaması kaydıyla hak sahibi adına bu materyalin çoğaltım sözleşmesi kapsamında kalan faaliyetler,
- d) Çeşidin niteliklerini belirlemek amacıyla bir sözleşme çerçevesinde yapılan tarla veya laboratuvar denemeleri ya da küçük çaplı ürün işleme denemeleriyle ilgili faaliyetler,
- e) Biyolojik güvenlik amacıyla yapılacak yasal işlemler veya ticareti yapılacak çeşitlerin resmi kataloğa kaydedilmesi gibi yükümlülüklerden doğan faaliyetler,
- f) Çeşidin elde edilişi sırasında ortaya çıkan artık ürünün veya yan ürün niteliğindeki hasat edilmiş materyalin ya da (c), (d) ve (e) bentleri çerçevesindeki faaliyetleri sonucu ortaya çıkan materyalin tüketim amacıyla ve çeşit tanımlanmaksızın satışı veya kamuya sunulması ile ilgili faaliyetler.

Farklılık

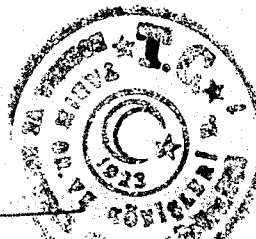
Madde 6- Başvuru veya rüçhan hakkı tarihinde herkesçe bilinen çeşitlerden açıkça ayırt edilebilen çeşit farklı sayılır.

Bir çeşide herhangi bir ülkede başvuru sonucunda ıslahçı hakkı verilmesi veya çeşidin katalogda yer alması halinde, çeşidin başvuru tarihinden itibaren herkesçe bilindiği kabul edilir.

Herkesçe bilinme, çeşidin kullanılmaya başlaması veya mesleki bir kuruluşun çeşitler kataloğunda yer alması veya bir referans koleksiyonuna dahil edilmesi gibi durumlara bakılarak da tespit edilebilir.

al

Yeknesaklık

Madde 7- Kullanılan çoğaltım metoduna bağı olan muhtemel değışiklikler dışında, ilgili özellikler bakımından bir örneklik gösteren çeşit, yeknesak kabul edilir.

Durulmuşluk

Madde 8- Birbirini izleyen çoğaltımlar sırasında veya belirli çoğaltım dönemleri sonunda ilgili özellikleri değışmeksizin aynı kalan çeşit, durulmuş kabul edilir.

İsimlendirme ve ismin kullanılması

Madde 9- Korunan bir çeşidin ismi onun umumi ismi haline gelir.

İsim, çeşidin tanınmasını sağlamak kaydıyla anlamlı veya anlamsız bir kelime veya kelime grubundan, kelime ve rakamlardan veya harf ve rakamlardan oluşabilir. Çeşit için önerilen ismin içinde, çeşit ile ilgili ürünler bakımından marka alınmasını markalar mevzuatı açısından engelleyecek unsurlar bulunamaz.

Çeşit için, Türkiyede veya UPOV Sözleşmesine taraf bir ülkede bir isim tescil edilmiş ve kullanılmakta ise ıslahçı hakkı başvuruları bu isimle yapılır. 42 nci madde hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çeşidin diğer ülkelerde kullanılan isimleri de Başvuru Siciline ve Islahçı Hakları Siciline kaydedilir.

Bir çeşidin Türkiyede veya UPOV Sözleşmesine taraf bir ülkede kullanılmakta olan isminin aynısı veya karışıklığa yol açacak kadar benzeri, aynı veya yakın türdeki bir diğer çeşit için kullanılamaz. Bu hüküm UPOV Sözleşmesine taraf ülkede tescil edilmiş isimler için de uygulanır.

Korunan bir çeşidin çoğaltım materyalini satan veya başka şekilde pazarlayan herkes çeşidin bu ismini kullanmak zorundadır. Bu hüküm 14 üncü maddenin beşinci fıkrasının (b) bendindeki çeşitlere de uygulanır.

İsmi kullanım zorunluluğu, ıslahçı hakkı sona erse bile devam eder.

Çeşidin kullanımıyla ilgili olarak üçüncü kişilerin önceki hakları saklıdır. Üçüncü kişilerin önceki hakları nedeniyle, bir çeşide ait ismin kullanılması bu ismi kullanmak zorunda olan kişiye yasaklanmışsa Bakanlık ıslahçıdan çeşit için yeni bir isim ister.

Satışa sunulan veya diğer şekillerde piyasaya sürülen bir çeşidin isminin marka, ticaret unvanı veya benzer diğer işaretler ile birlikte kullanımı ancak çeşit isminin kolayca tanınabilir şekilde yazılması halinde mümkündür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Koruma Süresi

Koruma süresi

Madde 10- Koruma süresi ıslahçı hakkının tescilinden itibaren 25 yıldır. Bu süre ağaçlar, asmalar ve patates için 30 yıldır.

Koruma süresinin sona ermesi takvim yılı sonu itibarıyla hesaplanır.

cel

İKİNCİ KISIM

Hak Sahipliği, Hakkın Kapsamı ve Sınırlandırma

BİRİNCİ BÖLÜM

Hak Sahipliği ve Hak Sahibinin Yetkileri

Hak sahipliği

Madde 11- Bir çeşidin ıslahçı hakkı, ıslahçıya ve onun hukuki haleflerine aittir.

Islahçının birden çok olması halinde taraflar arasında aksine bir anlaşma yoksa, ıslahçılar müşterek mülkiyet hükümleri çerçevesinde hak sahibidir.

Her hak sahibi diğerlerinden bağımsız olarak aşağıdaki işlemleri kendi adına yapabilir;

- a) Kendine düşen pay üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabilir,
- b) Diğer hak sahiplerine yazılı bildirimde bulunduktan sonra hak konusu çeşidi kullanabilir,
- c) Hak konusu çeşidin korunması için gerekli önlemleri alabilir,
- d) Diğer pay sahipleriyle birlikte Bakanlığa yapılan başvuru veya tescilden doğan hakların herhangi bir şekilde tecavüze uğraması halinde üçüncü kişilere karşı hukuk ve ceza davası açabilir.

Üçüncü kişilere karşı hukuk veya ceza davası açılması halinde diğer hak sahiplerinin davaya katılabilmeleri için durum davayı açan tarafından, davanın açıldığı tarihten itibaren bir ay içinde kendilerine bildirilir.

Payın üçüncü kişilere devredilmesi halinde diğer pay sahiplerinin önalım hakkı vardır. Payın devri yazılı olarak yapılır ve sicile kaydedilir. Bakanlık önalım hakkının kullanılabilmesi için durumu iki ay içinde diğer paydaşlara bildirir. Önalım hakkı bildirimden itibaren bir ay içinde kullanılır.

Çeşidin kullanılması amacıyla üçüncü kişilere lisans verilmesi, hak sahiplerinin tamamının rızasıyla mümkündür. Ancak bunun mümkün olmaması veya sağlanamaması ve hak sahiplerinden birinin mahkemeye başvurması halinde, mahkeme mevcut şartları göz önünde bulundurarak üçüncü kişilere lisans verme yetkisini hak sahiplerinden sadece birine de verebilir.

Hizmet ilişkisinde hak sahipliği

Madde 12- Aralarındaki özel sözleşmeden veya işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça çalışanların işlerini görürken ıslah ettikleri veya buldukları ve geliştirdikleri çeşitlerin sahibi bunların işverenidir.

Sözleşmesi gerektirmediği halde işyerindeki bilgi ve araçlardan faydalanmak suretiyle çeşit geliştiren çalışanların ıslah ettikleri veya buldukları ve geliştirdikleri çeşidin sahibi işverendir.

Çalışanların, ıslah ettikleri veya buldukları ve geliştirdikleri çeşitleri için çeşidin ekonomik değeri de göz önüne alınarak işverenin ve çalışanın birlikte tespit edeceği bir bedele hakları vardır. Taraflar bedel konusunda anlaşamadıkları takdirde söz konusu bedel mahkemece tespit edilir. Taraflar bedeli hizmet sözleşmesine önceden belirleyip koyabilirler.

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan görevlilerden hangilerinin ıslahçı hakkından ne ölçüde ve nasıl yararlanacağı, ilgili bakanlıkların görüşleri alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

al

Hizmet sözleşmesi dışında kalan sözleşmelerde hak sahipliği
Madde 13- Sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, hizmet sözleşmesi dışında kalan iş sözleşmeleri çerçevesinde ıslah edilen veya bulunan ve geliştirilen çeşidin sahibi işi verendir.

Hak sahibinin yetkileri

Madde 14- Islahçı hakkı, korunan çeşit ile ilgili olarak, hak sahibine aşağıdaki inhisari yetkileri verir.

- a) Üretmek veya çoğaltmak,
- b) Çoğaltım amacıyla hazırlamak,
- c) Satışa arz etmek,
- d) Satmak veya diğer şekillerde piyasaya sürmek,
- e) İhraç veya ithal etmek,
- f) Depolamak.

Koruma altındaki bir çeşide ait çoğaltım materyalinin izinsiz kullanımı sonucunda sağlanan hasat edilmiş materyal ile ilgili olarak; birinci fıkrada belirtilen tüm faaliyetler için hak sahibinin izni gereklidir. Ancak hak sahibi, geçmişte makul bir fırsata sahip olduğu halde söz konusu çoğaltım materyali üzerindeki bu hakkını kullanmamışsa izin gerekmez.

Koruma altındaki bir çeşide ait çoğaltım materyalinin izinsiz kullanımı sonucunda sağlanan hasat edilmiş materyalden doğrudan elde edilen mamul maddelere de, ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

Hak sahibi, yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümlerdeki yetkilerini şarta bağlayabilir ve bu yetkilerine sınırlandırma getirebilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen hükümler aşağıdaki çeşitlere de uygulanır.

- a) Koruma altındaki bir çeşidin kendisinin esas itibarıyla türetilmiş bir çeşit olmaması kaydıyla, bu çeşitten esas itibarıyla türetilen çeşitlere,
- b) Korunan bir çeşitten farklı olmayan çeşitlere,
- c) Üretilmeleri için her defasında koruma altındaki bir çeşidin kullanımını gerektiren çeşitlere.

Aşağıdaki haller beşinci fıkranın (a) bendinde sözü edilen diğer bir çeşitten esas itibarıyla türetilmiş çeşitleri kapsar.

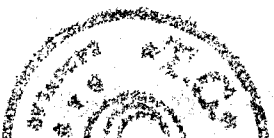
a) Çeşidin, hakim özellikler itibarıyla bir başlangıç çeşidinden türetilmiş olması veya yine hakim özellikler itibarıyla başlangıç çeşidinden türetilen diğer bir çeşitten türetilmiş olması gerekir. Her iki durumda da esas itibarıyla türetilmiş çeşit, başlangıç çeşidini oluşturan genotip veya genotipler tarafından meydana getirilen asli özellikleri göstermelidir.

b) Türetilmiş çeşit, başlangıç çeşidinden açıkça ayırt edilebilir olmalı ve türetme yönteminin yol açtığı farklılıklar dışında başlangıç çeşidini oluşturan genotip veya genotipler tarafından meydana getirilen asli özellikleri göstermelidir.

Esas itibarıyla türetme; tabii veya suni mutant seleksiyonu, somaklonal varyant seleksiyonu, başlangıç çeşidi içinden farklı bireylerin seleksiyonu, geriye melezleme veya genetik mühendisliği yoluyla transformasyona uğratılmış bitkilerden elde etme gibi yöntemlerle olabilir.

Başvuru ve tescil tarihi arasında kalan süre içinde yetkiler

Madde 15- Islahçı hakkı için yapılan başvuru tarihi ile hakkın verildiği tarih arasındaki süre içinde, 14 üncü maddede belirtilen ve hak sahibinin iznini gerektiren faaliyetlerde bulunan kişi veya kişiler hak sahibine muhik bir bedel ödemek zorundadır.

al

İKİNCİ BÖLÜM

Yetkinin Sınırlandırıldığı Haller

Genel sınırlandırma halleri

Madde 16- Aşağıdaki haller hak sahibinin yetkileri dışındadır;

- a) Şahsi amaçla sınırlı kalan ve ticari amaç taşımayan faaliyetler,
- b) Deneme amacıyla yapılan faaliyetler,
- c) 14 üncü maddenin beşinci fıkrasındaki haller dışında başka çeşitlerin elde edilmesi amacıyla yapılan faaliyetler.

Çiftçi istisnası

Madde 17- Hak sahibinin, 14 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen yetkilerine aykırı olmamak kaydıyla, tarımsal üretimin korunması ve kollanması amacıyla, çiftçilerin kendi arazilerinde yaptıkları üretim sonucunda elde ettikleri üründen, yine kendi işlediği arazilerinde yapacakları yeni üretimler için, hibrit ve sentetik çeşitler hariç olmak üzere, korunan bir çeşidin çoğaltım materyalini kullanabilmeye yetkileri vardır.

Birinci fıkra hükümleri aşağıdaki türlere uygulanır.

a) Tahıllar

- 1- Buğday (*Triticum spp.*)
- 2- Arpa (*Hordeum vulgare* L.)
- 3- Çeltik (*Oryza sativa* L.)
- 4- Yulaf (*Avena sativa* L.)
- 5- Çavdar (*Secale cereale* L.)
- 6- Tritikale (*Triticosecale*)

b) Yemeklik baklagiller

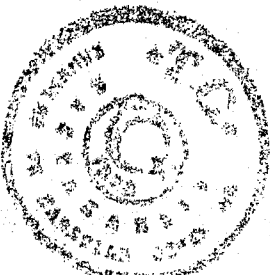
- 1- Kuru fasulye (*Phaseolus vulgaris* L.)
- 2- Nohut (*Cicer arietinum* L.)
- 3- Mercimek (*Lens culinaris* Medik.)
- 4- Bezelye (*Pisum sativum* L.)
- 5- Bakla (*Vicia faba* L.)

c) Yem bitkileri

- 1- Yonca (*Medicago sativa* L.)
- 2- Korunga (*Onobrychis sativa* L.)
- 3- Fiğ (*Vicia sativa* L.)
- 4- Üçgül (*Trifolium spp.*)

d) Endüstri bitkileri

- 1- Pamuk (*Gossypium spp.*)
- 2- Tütün (*Nicotiana tabacum* L.)
- 3- Patates (*Solanum tuberosum* L.)
- 4- Kolza (*Brassica napus* L.)
- 5- Yer fıstığı (*Arachis hypogaea* L.)
- 6- Soya (*Glycine Max* L.)

Birinci fıkra, hak sahibinin ve çiftçilerin haklarını koruyacak şekilde, aşağıdaki kriterler göz önüne alınarak uygulanır.

a) Çiftçinin işlediği arazisi için herhangi bir miktar kısıtlaması olmadan ihtiyaç duyduğu çoğaltım materyalini kullanmaya hakları vardır. Çiftçinin işlediği arazisi; çiftçinin kendi adına, kendi sorumluluğu altında bitki yetiştirdiği mülkiyetindeki veya kiraladığı veya ortaklık yoluyla işlediği arazidir.

b) Çiftçi istisnasından küçük çiftçiler yararlanır. Küçük çiftçiler; ikinci fıkroda belirtilen türlerden en fazla 92 ton tahıl üretmek için kullanılması gerekli araziden daha küçük araziye sahip çiftçiler veya diğer türler için karşılaştırılabilir kriterleri sağlayan çiftçilerdir. Karşılaştırılabilir kriterler yönetmelikle belirlenir. Bu çiftçiler, hak sahibine herhangi bir bedel ödemezler.

c) Korunan çeşidi kullanan ve istisna dışında kalan çiftçiler hak sahibine belirli bir bedel öderler. Bu bedel, hak sahibi ile çiftçi arasında yapılacak anlaşmayla belirlenir.

d) İstisnadan yararlanan çiftçiler veya ürünü işleyenler, hak sahibinin talep ettiği her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadır. Hak sahibi, gerektiğinde, bu konuda Bakanlıktan yardım isteyebilir. Bakanlık, ücreti karşılığında, konuyla ilgili bilgi ve belgeleri hak sahibine verebilir. Bakanlık, talep edilen bilgi ve belgeleri vermeyi reddederse, ret kararını gerekçeleriyle birlikte hak sahibine yazılı olarak bildirir.

Çiftçi istisnası ile ilgili uygulamaların usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Zorunlu Lisans ve Islahçı Hakkının Tüketilmesi

Zorunlu lisans

Madde 18- Islahçı hakkının tescilinden itibaren üçüncü yılın sonunda, kamu yararının gerektirmesi halinde, ıslahçı hakkı zorunlu lisansa konu yapılabilir.

Milli savunma veya halk sağlığı açısından, korunan çeşidin kullanılmaya başlaması, kullanımının artırılması veya yaygınlaştırılması büyük önem taşıyorsa kamu yararının bulunduğu kabul edilir.

Korunan çeşidin kullanılmamasının veya nitelik ve miktar bakımından yetersiz kullanılmasının ekonomik ve teknolojik gelişme açısından ciddi zararlara sebep olacağı hallerde de kamu yararının bulunduğu kabul edilir.

Zorunlu lisansa, Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu karar verir. Korunan çeşidin kullanımının milli savunma veya halk sağlığı bakımından önemli olması halinde ise zorunlu lisans teklifi, Bakanlık ile Milli Savunma Bakanlığı veya Sağlık Bakanlığı tarafından birlikte yapılır.

Milli savunma nedeni ile verilen zorunlu lisans kararı, çeşidin bir veya birkaç işletme tarafından kullanılması ile sınırlandırılabilir.

Korunan çeşidin ihraç edilmesi durumu zorunlu lisans gerekçesi olarak kabul edilmez.

Zorunlu lisansla ilgili uygulamaların usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Zorunlu lisansla ilgili arabuluculuğun talep edilmesi

Madde 19- Zorunlu lisans verilmesi için talepte bulunmak isteyen kişi, önce, aynı çeşit için sözleşmeye dayalı lisans verilmesi amacıyla Bakanlıktan arabuluculuk etmesini isteyebilir.

Bakanlığın arabuluculuğunu talep etmek için yönetmelikte belirtilen ücret ödenir.

Arabuluculuk talebinde aşağıdaki hususlar yer alır;

- a) Talepte bulunan hakkında bilgi,
- b) Arabuluculuk talebine konu olan çeşit ve hak sahibi hakkında bilgi,
- c) Zorunlu lisans verilmesini haklı kılan şartlar,
- d) Talep edilen lisansın kapsamı ve talebin sebepleri,
- e) Talepte bulunanın hak konusu çeşidi etkin şekilde kullanıp kullanamayacağı ve hak sahibi tarafından lisans verilmesi için istenilen makul teminatın verilip verilemeyeceği konusunda karar vermeye yetecek bilgiler.

Bakanlığın arabuluculuğu

Madde 20- Bakanlık, arabuluculuk talebi konusundaki kararını talep tarihinden itibaren bir ay içinde verir.

Bakanlık, kendisine yapılan arabuluculuk talebi ile bu talebe ekli belgelerin incelenmesinden ve yaptığı araştırmadan sonra, zorunlu lisansın verilmesini gerektiren bir durum bulunduğu, talepte bulunan kişinin ödeme gücü bulunduğu ve hak konusu çeşidin kullanımı için gerekli imkanlara sahip olduğu kanısına varırsa, arabuluculuk talebini kabul eder.

Bakanlık, arabuluculuk talebi konusundaki kararını, talep sahibine ve ayrıca arabuluculuk talebinin bir sureti ile birlikte hak sahibine bildirir.

Arabuluculuk işleminin yapılması

Madde 21- Bakanlık, arabuluculuk talebini kabul ederse arabulucu olarak bulunacağı sözleşmeye dayalı lisans görüşmelerine ilgili tarafların katılması için gecikmeksizin çağrıda bulunur. Görüşmeler en çok iki ay sürer.

Arabuluculuk talebinin kabul edildiğinin taraflara bildirilmesini izleyen iki aylık süreye rağmen, sözleşmeye dayalı bir lisansın verilmesi mümkün olmamışsa, Bakanlık arabuluculuk ve araştırma faaliyetinin sona erdiğini açıklar ve bunu ilgililere bildirir.

Bakanlık, lisans sözleşmesinin gerçekten yapılabileceği kanısına varırsa, tarafların birlikte yapacağı en çok bir aylık ek süre talebini, iki aylık süre geçmesine rağmen, kabul edebilir.

Bakanlığın kararını vermesinden önce, sadece tarafların arabuluculuk işlemleri ile ilgili belgelere bakma ve suretleri isteme hakları vardır. Taraflar ve Bakanlık, belgelerin içeriğinin gizliliğine uymakla yükümlüdür.

Arabuluculuk faaliyetinin sonuçları

Madde 22- Bakanlığın arabulucu olduğu görüşmeler sonucunda, tarafların hak konusu çeşidin kullanımı ile ilgili lisans konusunda anlaşmaya varmaları halinde, lisans alanın çeşidi kullanmaya başlaması için kendisine süre tanınır.

Çeşidin kullanılmaya başlaması için tanınan süre bir yılı aşamaz ve arabuluculuk faaliyetinin sonuçlanması için aşağıdaki şartlar aranır;

a) Taraflarca kararlaştırılan lisansın inhisari lisans olması ve zorunlu lisansa konu olmasını engellememesi,

b) Hak konusu çeşidin kullanılması için, arabuluculuk talebinde bulunanın gerekli imkanlara sahip olduğunu ve çeşidin niteliği itibarıyla kullanıma başlamak için süreye ihtiyacı olduğunu kanıtlayan belgelerin temin edilmesi,

c) Talepte bulunanın, öngörülen süre içinde hak konusu çeşidi kullanıma başlayamaması halinde, doğabilecek sorumluluk için, yönetmelikte belirtilen teminatın verilmesi,

d) Yönetmelikte belirtilen arabuluculuk ücretinin ödenmesi.

Bakanlık, tarafların sundukları belgelere dayanarak, ikinci fıkrada öngörülen şartların yerine getirilmiş olduğuna ve tarafların çeşidin kullanımı konusunda hemen harekete geçeceklerine ilişkin kesin bir kanıya varırsa, arabuluculuk işlemlerini tamamlar ve arabuluculuk sonucu verilen lisansı Kütüğe kaydeder.

Talepte bulunan, çeşidin kullanımına başlanmasıyla ilgili hazırlıklar ve mevcut durum hakkında Bakanlığa bilgi vermekle yükümlüdür. Bakanlık gerekli gördüğü takdirde, denetime yetkilidir.

Bakanlığın arabuluculuğu sonucunda lisans alan, hak konusu çeşidin kullanımı için tanınan süre içinde, söz konusu çeşit için zorunlu lisans verilmesi işlemlerinin durdurulmasını mahkemeden talep edebilir.

Zorunlu lisans verilmesi işlemlerinin durdurulması hakkındaki kararın, esaslı bir yanılmaya veya tarafların öngörülen süre içinde çeşide yönelik ciddi ve sürekli faaliyette bulunamayacakları düşüncesine dayandığının ispatı halinde, mahkeme durdurma kararını kaldırabilir.

Bakanlığın arabuluculuk faaliyeti sonucu lisans alan, öngörülen süre içinde çeşidi kullanmaya başlamazsa, Bakanlık, lisans alanın lisans verene bir bedel ödemesi gerektiğine karar verebilir. Bedel, çeşidin kullanılmadığı süreye eşdeğer süreli bir lisans sözleşmesinde lisans alanın hak sahibine ödemesi gereken lisans bedeline göre hesaplanır.

Zorunlu lisansın talep edilmesi

Madde 23- 21 inci maddede öngörülen sürenin bitmesinden veya Bakanlığın arabuluculuk yapmasına ilişkin talebi reddeden kararından itibaren üç aylık süre geçmişse veya Bakanlık tarafından yapılan arabuluculuk faaliyeti süresi içinde taraflar lisans sözleşmesi yapılması konusunda anlaşmaya varamamışlarsa, mahkemeden zorunlu lisans verilmesi talep edilebilir.

Zorunlu lisans talep eden, daha önce yapılan arabuluculuk işlemlerine ve bu amaçla sunulan belgelere dayanarak zorunlu lisansın verilmesi ile ilgili şartların gerçekleştiğini ileri sürebilir.

Talep sahibi ayrıca çeşidi etkin bir biçimde kullanmayı sağlayacak imkanları ve lisans verilmesi halinde gösterebileceği teminatı belirtir.

Zorunlu lisans talebine aşağıdaki belgeler eklenir.

- a) Daha önce yapılmış bir arabuluculuk faaliyetine ilişkin belgeler bulunmadığı takdirde, zorunlu lisans talebini inandırıcı bir şekilde destekleyen belgeler,
- b) Zorunlu lisans işlemleri için gerekli olan masrafi karşılamak üzere yönetmelikte belirtilen teminatın verileceği ile ilgili belgeler,
- c) Yönetmelikte belirtilen ücretin ödendiğini gösterir belge.

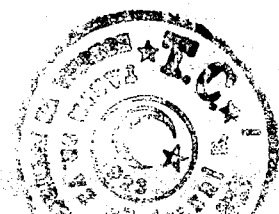
Zorunlu lisans işleminin başlaması

Madde 24- 23 üncü maddede belirtilen şartların gerçekleşmesi halinde, mahkeme zorunlu lisans talebiyle ilgili işlemlere başlar. Talebin ve ekli belgelerin birer sureti hak sahibine gönderilir. Hak sahibi, belgelerin alındığı tarihten itibaren en geç bir ay içinde bunlara karşı itirazda bulunabilir.

Bakanlığın arabuluculuk talebini reddetmiş olması sebebiyle zorunlu lisans talebinde bulunulması halinde, hak sahibine tanınacak itiraz süresi iki aydan az olamaz.

al

Hak sahibi tarafından yapılan itirazda, daha önce Bakanlığın yaptığı arabuluculuk işlemlerine ait belgeler göz önüne alınır ve bu işlemlerle ilgili olarak ileri sürülen fakat söz konusu belgelerde yer almayan deliller de sunulur. Delillerin birer sureti mahkeme tarafından hak sahibine gönderilir.

Zorunlu lisans kararı

Madde 25- Mahkeme, hak sahibi tarafından yapılan itirazı zorunlu lisans talep edene tebliğ eder. Tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, talebin reddine veya zorunlu lisansın verilmesine karar verilir. Hak sahibi zorunlu lisans talebine itiraz etmemişse, mahkeme gecikmeksizin zorunlu lisansa karar verir.

Zorunlu lisans kararında, lisansın kapsamı, bedeli, iki yıldan az dört yıldan fazla olmamak üzere süresi, lisans alan tarafından gösterilen teminat, lisansın kullanıma başlama zamanı ile çeşidin etkin kullanımına ilişkin hususlar yer alır.

Kararın temyizi halinde, uygulamanın durdurulması için hak sahibi tarafından sunulan deliller mahkemece yeterli görülürse, çeşidin kullanımı, lisansa ilişkin kararın kesinleşmesine kadar ertelenir. Temyiz talebi kesinleşmiş kararın uygulanmasını geciktirmez.

Zorunlu lisans işlemlerinin durdurulması

Madde 26- Zorunlu lisans verilmesi talebinin yapılmasından sonra mahkeme, lisans verilmesi ile ilgili kararın alınması bakımından gereken işlemlere başlar. Mahkeme her iki tarafın müştereken ve gerekçeli talebi üzerine bir defaya mahsus olmak üzere, zorunlu lisans işlemlerini en çok üç aylık bir süre için durdurabilir. Bu sürenin dolması üzerine mahkeme, durumu taraflara bildirir ve işlemlere tekrar devam eder.

Zorunlu lisansın niteliği

Madde 27- Zorunlu lisans inhisari değildir. Ancak, veriliş amacındaki gerekleri karşılamak kaydıyla, zorunlu lisans inhisari nitelikte de verilebilir.

Zorunlu lisans verilmesi halinde hak sahibine muhik bir bedel ödenir. Lisans bedeli, özellikle çeşidin ekonomik önemi göz önüne alınarak belirlenir.

Hak sahibi, zorunlu lisans alan kişiye zorunlu lisans süresince çoğaltım materyalini vermekle yükümlüdür.

Zorunlu lisans sebebiyle, hak sahibi ve lisans alan arasında doğan güven ilişkisi, hak sahibi tarafından ihlal edilirse, lisans alan, ihlalin hak konusu çeşidin değerlendirilmesindeki etkisine göre, hak sahibinin isteyebileceği lisans bedelinden indirim yapılmasını talep edebilir.

Lisans alan veya hak sahibi, sonradan ortaya çıkan ve değişikliği haklı kılan olaylara dayanarak mahkemeden zorunlu lisans bedelinde veya şartlarında değişiklik yapılmasını talep edebilir. Özellikle hak sahibi, zorunlu lisans verilmesinden sonra, zorunlu lisansa göre daha uygun şartlarda sözleşmeye dayalı lisans yapması halinde böyle bir talepte bulunabilir.

Zorunlu lisans süresinin dolması halinde, lisans süresinin uzatılması mahkemeden talep edilebilir. Mahkeme, zorunlu lisans verilmesini gerektiren şartların devam etmekte olduğunu tespit ederse, lisans süresini 25 inci maddenin ikinci fıkrası çerçevesinde uzatabilir.

Lisans alan, zorunlu lisanstan doğan yükümlülüklerini önemli ölçüde ihlal etmekte veya sürekli olarak yerine getirmemekte ise, hak sahibi, tazminat hakları saklı kalmak kaydıyla, zorunlu lisansın iptali için mahkemeye başvurabilir.

al

Zorunlu lisansın devri

Madde 28- Zorunlu lisans başkasına devredilebilir. Zorunlu lisans devrinin geçerli olabilmesi için, işletme ile birlikte devredilmesi veya lisansın değerlendirilmekte olduğu işletme kısmının devredilmesi gerekir. Zorunlu lisans devri, Bakanlık tarafından Kütüğe kaydedilir. Zorunlu lisans alan alt lisans veremez. Bu amaçla yapılan işlem geçersizdir.

Esas itibarıyla türetilmiş çeşitlerde zorunlu lisans

Madde 29- Esas itibarıyla türetilmiş çeşitlerde de yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde kamu yararı nedeniyle zorunlu lisans verilebilir. Esas itibarıyla türetilmiş çeşitlerde zorunlu lisans verilmesi halinde arabuluculuk faaliyeti veya dava, başlangıç çeşidinin hak sahibine de bildirilir. Esas itibarıyla türetilmiş çeşit ile ilgili olarak verilecek zorunlu lisans kararında başlangıç çeşidinin hak sahibine muhik bir bedel ödenmesi hususu da yer alır.

Sözleşmeye dayalı lisans hükümlerinin uygulanabilirliği

Madde 30- 50 nci ve 51 inci maddelerde belirtilen sözleşmeye dayalı lisans ile ilgili hükümler mahiyetine aykırı olmamak kaydıyla zorunlu lisansa da uygulanır.

İslahçı hakkının tüketilmesi

Madde 31- Korunan bir çeşide ait veya 14 üncü maddenin beşinci fıkrası hükümlerine giren bir çeşide ait materyal veya bu materyalden elde edilen materyal yurt içinde ıslahçı tarafından veya onun rızasıyla satılmış veya diğer bir şekilde pazarlanmış ise, ıslahçı hakkı tüketilir. Bu nitelikteki materyal veya ürünlerin konu olacağı sonraki tasarruflara karşı ıslahçı hakkı ileri sürülemez.

Ancak, sonraki tasarruf, hak konusu çeşidin çoğaltılmasına imkan veren faaliyetlerden oluşmakta ise veya çeşidin ait olduğu cins ve türü koruma kapsamına almamış bir ülkeye, çeşidin çoğaltılmasına imkan verecek materyalin ihraç edilmesi faaliyetlerini içeriyorsa, her iki halde de ıslahçı hakkı ileri sürülebilir. Ancak, ihraç edilen materyalin nihai tüketim amacıyla kullanılması halinde, ıslahçı hakkı tüketilmiş sayılır.

Birinci fıkrada sözü edilen çeşide ait materyal kavramı; her türlü çoğaltım materyalini, bütün bitkiyi veya bitki kısımlarını kapsayan hasat edilmiş materyali ve hasat edilmiş materyalden doğrudan elde edilen her türlü ürünü kapsar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Başvuru, Tescil, İlan, İtiraz ve Ücretler

BİRİNCİ BÖLÜM

Başvuru Şartları ve Başvuruya İtiraz

Başvuru mercii

Madde 32- Bu Kanunun verdiği koruma hakkından yararlanmak için çeşit sahibi yazılı olarak Bakanlığa başvurur.

Başvuru şartları

Madde 33- İslahçı hakkı tescilini talep edenin başvuru dilekçesi, aşağıdaki bilgi ve belgeleri ihtiva eder;

a) Başvuru sahibinin veya varsa vekilinin adı ve adresi,

b) Başvuruyu yapan ıslahçının kendisi değilse, ıslahçının adı ve adresi ile hakkın ıslahçıdan ne şekilde alındığını gösterir bilgi ve belge,

c) Çeşidin botanik sınıflandırmadaki Türkçe ve Latince ismi,

d) Çeşit için önerilen isim veya ıslahçının kullandığı geçici bir isim,

e) Daha önceki bir başvurudan dolayı rüçhan hakkı talep ediliyorsa, ilk başvurunun yapıldığı tarih ve makam,

f) Çeşidin teknik özellikleri,

g) Çeşitle ilgili daha önce ticari bir işlem yapılmışsa, buna ait bilgi ve belgeler,

h) Başvuru ücretinin ödendiğine dair belge,

i) Çeşidin coğrafi orijini.

Başvuruya ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Rüçhan hakkı

Madde 34- Başvuru sahibi veya selefi, UPOV Sözleşmesine taraf bir ülkede bir çeşidin korunması için daha önce başvuruda bulunmuş ve bu başvurunun üzerinden oniki ay geçmemişse, ıslahçı hakkı almak için Türkiyede başvuru yapma konusunda rüçhan hakkından yararlanır. Böyle bir durumda UPOV Sözleşmesine taraf ülkedeki ilk başvuru tarihi Türkiyede yapılan başvuru tarihi olarak kabul edilir.

Islahçı, rüçhan hakkından yararlanmak için daha sonraki başvurusunda, ilk başvurunun öncelik hakkını kullanmak istediğini Bakanlığa yazılı olarak bildirir. Süresinde kullanılmayan rüçhan hakkı düşer.

Bakanlık, başvuru sahibinden, başvuru tarihinden itibaren üç ay içinde, ilk başvurusunu yaptığı makama verdiği belgelerin onaylı suretleri ve tercümeleri ile her iki başvuruya konu olan çeşidin aynı olduğunu gösteren numune veya delilleri isteyebilir.

Bakanlık, başvuru sahibinin talebi üzerine, teknik inceleme yapılabilmesi amacıyla gerekli olan bilgi, belge ve materyal temini için rüçhan hakkı süresinin dolmasından itibaren en çok iki yıl süre verebilir. İlk başvurunun reddedilmesi veya geri çekilmesi halinde ise Bakanlık, uzattığı süreden vazgeçerek, teknik incelemenin yapılmasını sağlayacak bilgi, belge ve materyal temini için başvuru sahibine ret veya geri çekme tarihinden itibaren en çok oniki aya kadar bir süre verebilir.

Başvurunun incelenmesi

Madde 35- Bakanlık, yapılan başvuruyu şeklen ve esastan olmak üzere iki açıdan inceler.

a) Başvurunun şeklen incelenmesinde aşağıdaki hususlar araştırılır:

1- Başvurunun 32 nci maddeye göre yapılıp yapılmadığı,

2- Başvurunun 33 üncü madde şartlarına uygun olup olmadığı,

3- Rüçhan hakkı talebi varsa, 34 üncü madde hükümlerine uygun olup olmadığı,

4- 46 ncı madde hükümleri gereğince belirlenecek ücretin öngörülen sürede ödenip ödenmediği.

Başvuru eksik veya yanlış yapılmışsa, Bakanlık, talebin eline geçtiği tarihten itibaren otuz gün içinde, başvuru sahibinden bu durumu düzeltmesini ister. Başvuru sahibi verilen süre içinde eksik veya yanlışlığı düzeltmediği takdirde, başvuru yapılmamış sayılır.

b) Başvurunun esastan incelenmesinde aşağıdaki hususlar araştırılır:

1- Çeşidin, 5 inci madde hükümlerine göre, yeni sayılıp sayılmayacağı,

2- Başvuru sahibinin başvuruya yetkili olup olmadığı,

3- Çeşit için önerilen ismin 9 uncu madde ve 42 nci maddenin (a) bendi hükümlerine uygun olup olmadığı.

Bakanlık, inceleme sonucunda ıslahçı hakkı verilmesine bir engel bulunduğunu tespit ederse başvuruyu reddeder. Ret kararının alındığı tarihten itibaren otuz gün içinde durum gerekçeleriyle birlikte başvuru sahibine yazılı olarak bildirilir.

Eksiksiz ve doğru yapılan her başvuru, Kütüğe kaydedilir ve bir başvuru numarası verilir. 33 üncü maddede belirtilen belgelerin Bakanlıkça alındığı tarih başvuru tarihi olarak kabul edilir.

Başvurunun Bültende ilanı

Madde 36- Bakanlık, başvurunun Kütüğe kaydedilmesinden itibaren otuz gün içinde, 33 üncü maddenin (a), (b), (c), (d) ve (e) bentlerinde istenilen bilgileri Bültende yayımlar.

Başvuruya itiraz

Madde 37- Başvuruya yapılacak itirazlar, başvurunun Bültende ilan edildiği tarihten itibaren üç ay içerisinde Bakanlık nezdinde yapılır.

İtirazlar; çeşidin yeni, farklı, yeknesak ve durulmuş olmadığı veya başvuru sahibinin hak sahibi olmadığı veya çeşit için önerilen ismin 9 uncu maddeye ve 42 nci maddenin (a) bendine uygun olmadığı gerekçelerine dayanılarak, bu gerekçelere ait delil ve belgelerin ekli olduğu bir dilekçeyle yapılır.

Başvuruya itirazın incelenmesi

Madde 38- Bakanlık, ıslahçı hakkı başvurusuna yapılan itirazı başvuru sahibine bildirir ve itiraz karşısında başvuru sahibi olmaya devam edip etmeyeceğini veya başvurusunda değişiklik yapıp yapmayacağını üç ay içinde bildirmesini ister. Başvuru sahibinin haklı nedenlere dayalı talebi üzerine itirazla ilgili verilen süre en çok iki ay uzatılabilir.

Verilen sürenin sonunda başvuru sahibinden cevap alınamazsa, başvuru geri çekilmiş sayılır. Başvuru sahibi başvurusuna aynen devam edeceğini veya değişiklik yapacağını bildirirse, Bakanlık, durumu itiraz edene bildirerek itirazını sürdürüp sürdürmeyeceğini otuz gün içerisinde bildirmesini ister.

İtiraz eden itirazından vazgeçmiyorsa, itiraz;

a) Çeşidin yeni olmadığı, başvuru sahibinin hak sahibi olmadığı veya çeşit için önerilen ismin 9 uncu maddeye ve 42 nci maddenin (a) bendi hükümlerine aykırı olduğu iddiasına dayanıyorsa, bu takdirde Bakanlık incelemeyi hemen başlatır.

b) Çeşidin farklı, yeknesak ve durulmuş olmadığı iddiasına dayanıyorsa, bu takdirde inceleme çeşidin teknik incelemesi sırasında yapılır.

İtirazın gerekçesine uygun şekilde inceleme yapabilmek için, Bakanlık teknik inceleme yöntemini kendisi belirler.

İtiraz eden kişiden, itirazını destekleyecek şekilde daha fazla bilgi, belge veya teknik inceleme yapılacak çoğaltım materyalini vermesi istenebilir. Bu durumda 39 uncu maddenin dördüncü ve beşinci fıkraları hükümleri uygulanır.

Üçüncü fıkranın (a) bendi çerçevesinde yapılan itiraz üzerine, Bakanlık tarafından verilen kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde dava açılabilir.

Gerçek hak sahipliğine dayalı itirazın kabulüne ilişkin kararın ilgiliye tebliğinden itibaren bir ay içinde, aynı çeşit hakkında başvuruda bulunan gerçek hak sahibi, reddedilen başvuru tarihinin kendi başvuru tarihi olarak kabul edilmesini talep etmesi halinde Bakanlık tarafından bu talep kabul edilir.

al

İKİNCİ BÖLÜM

Teknik İnceleme, Tescil, İlan ve Tescile İtiraz

Çeşidin teknik bakımdan incelenmesi

Madde 39- Çeşidin teknik incelemeye alınmasının uygun görülmesinden sonra, çeşit aşağıdaki hususların tespiti için teknik incelemeye tabi tutulur;

- Çeşidin, belirtilen botanik sınıfa ait olduğunun teyit edilmesi,
- Çeşidin farklı, yeknesak ve durulmuş olduğunun tespit edilmesi,
- Çeşidin (a) ve (b) bentlerindeki şartlara uyması halinde, çeşit özellik belgesinin hazırlanması.

İncelemenin uygulama şartları Bakanlıkça belirlenir ve inceleme Bakanlığın gözetimi altında yapılır. Teknik inceleme için gerekli olan yetiştirme testleri veya diğer testler UPOV Sözleşmesine taraf ülkelerden birisinde o ülkenin yetkili kuruluşu tarafından yapılmış ise test sonuçlarının Bakanlığa verilmesi kaydıyla, teknik inceleme bu testlerin sonuçlarına dayandırılabilir. Ancak, bu testler Türkiye ile aynı tarımsal iklim şartlarına sahip ülkelerde yapılmış olmalıdır.

İncelemenin bu test sonuçlarına dayandırılmaması durumunda;

a) Bakanlık, teknik incelemeyi ana hizmet birimlerine veya bağlı ve ilgili kuruluşlarına veya başka kuruluşlara yaptırabilir. Teknik incelemenin başka kuruluşlara yaptırılması halinde 46 ncı madde hükümlerine göre belirlenecek ücret ödenir.

b) Bakanlık, teknik incelemeyi başvuru sahibine de yaptırabilir. Başvuru sahibi, Bakanlığın talebi üzerine, kendisi tarafından yapılacak veya yaptırılacak yetiştirme veya diğer testlerin sonuçlarını Bakanlığa verir. Teknik inceleme bu testlerin sonuçlarına dayandırılabilir.

Birinci fıkranın (c) bendinde yer alan çeşit özellik belgesine tarımsal ve botanik bilgilerdeki değişmelere bağlı olarak yeni kısımlar eklenebilir veya değiştirilebilir. Ancak koruma konusu bu durumdan etkilenmez.

Bakanlık, teknik inceleme amacıyla her türlü bilgi, belge ve materyali başvuru sahibinden ister. Başvuru sahibi, haklı bir nedene dayanmaksızın, Bakanlığın belirleyeceği süre içinde talep edilen bilgi, belge ve materyali vermediği takdirde, başvuru reddedilir.

Çeşidin teknik bakımdan incelenmesi ile ilgili uygulamaların usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

İnceleme raporu

Madde 40- Teknik incelemeyi Bakanlık adına yapan kuruluş, çeşide ait özelliklerin belirlenmesinin yeterli olduğu kanısına varırsa, 6 ncı, 7 nci ve 8 inci maddelerdeki hususların tespitini içeren bir inceleme raporu ile çeşide ait özellik belgesini Bakanlığa gönderir.

Bakanlık, inceleme raporunu kesin bir karar vermek için yeterli bulmazsa, başvuru sahibine bilgi verir ve tamamlayıcı incelemeleri Bakanlık kendisi yapar veya yaptırır. Ret veya kabul kararı alınıncaya kadar yapılan tamamlayıcı incelemeler 39 uncu maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen incelemelerin bir devamı olarak kabul edilir.

Kendisine teknik inceleme yaptırılan kuruluşlar, inceleme sonuçlarını ancak Bakanlığın izniyle kullanabilir.

al

Geçici ismin kesinleşmesi

Madde 41- Başvuru dilekçesinde çeşit için geçici bir isim bildirilmesi halinde, Bakanlık, tescil aşamasından hemen önce başvuru sahibinden 9 uncu madde ve 42 nci maddenin (a) bendi hükümlerine uygun kesin bir ismin bildirilmesini ister. Başvuru sahibi, otuz gün içinde, çeşit için kesin bir isim bildirir.

Bakanlık, ismi uygun bulduğu takdirde, bu ismi UPOV Sözleşmesine taraf ülkelere bildirir ve Bültende yayımlar.

İsmi, Bültende yayımlanmasından itibaren üç ay içinde, 9 uncu madde ve 42 nci maddenin (a) bendi hükümleri çerçevesinde itiraz edilebilir. UPOV Sözleşmesine taraf ülkelerin ilgili kuruluşları, isimle ilgili görüşlerini bildirebilir. İtiraz ve görüşler başvuru sahibine bildirilerek cevap vermesi için otuz günlük süre tanınır.

Başvuru sahibi tarafından yeni bir ismin önerilmesi halinde ikinci ve üçüncü fıkralardaki işlemler tekrar edilir. Her iki durumda da cevap verilmemesi halinde başvuru reddedilir. İtirazın kabulü veya reddine ilişkin olarak Bakanlık tarafından alınan gerekçeli karar taraflara bildirilir. Kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde dava açılabilir.

Başvurunun ret nedenleri

Madde 42- Bakanlık, aşağıdakilerden birinin varlığı halinde başvuruyu re'sen reddeder:

- a) Çeşit için önerilen ismin aşağıdaki şartları taşıyamaması halinde;
 - 1- Aykırılık durumu itiraza bağlı olan 9 uncu maddenin yedinci fıkrası hariç, isim 9 uncu madde hükümlerine uymuyorsa,
 - 2- Farklı bir isim niteliği taşımıyor veya dil bilimi açısından çeşidin tanınmasında yetersiz kalıyorsa,
 - 3- Kamu düzeni ve genel ahlaka aykırıysa,
 - 4- İsim sadece bitki çeşitleri ve tohumculuk sektöründe söz konusu olan tür, kalite, miktar, amaç, değer, coğrafi orijin veya üretim tarihini belirten işaretlerden ibaretse,
 - 5- Çeşidin özellikleri, değeri ve coğrafi orijini açısından veya çeşit ile ıslahçı ya da çeşit ile başvuru sahibi arasındaki irtibat bakımından yanıltıcı veya karışıklığa neden olacak nitelikteyse,
 - 6- Çeşidin üretimden kalkmış olması veya yaygın olarak tanınmaması durumlarının dışında, Türkiye'de veya UPOV Sözleşmesine taraf bir ülkede aynı türe veya yakın akraba türlere ait tescil edilmiş bir çeşit isminin aynısı veya karışıklığa neden olacak kadar benzeriyse.
- b) 35 inci madde hükümlerine uyulmaması halinde,
- c) 39 uncu maddenin beşinci fıkrası hükümlerine uyulmaması halinde,
- d) 40 inci madde gereğince hazırlanan inceleme raporuna göre, çeşidin 6 ncı, 7 nci ve 8 inci madde şartlarına uymaması halinde,
- e) 41 inci maddenin birinci fıkrasının ihlali halinde.

Tescil

Madde 43- Bakanlık, inceleme sonucunda korumadan yararlanacak kişilerin 4 üncü maddeye uygunluğunu ve başvuru sahibinin Kanunda belirlenen gerekli işlemleri yerine getirdiğini tespit ederse ıslahçı hakkını Kütüğe kaydederek hak sahibine Islahçı Hakkı Belgesi verir.

al

Tescilin ilanı

Madde 44- Korunan çeşitle ilgili ıslahçı hakkının tescili, tescil tarihinden itibaren otuz gün içinde Bültende ilan edilir.

Tescile itiraz

Madde 45- Tescilin Bültende ilanından itibaren otuz gün içinde, üçüncü kişiler, tescil işlemine karşı 32 nci, 33 üncü, 34 üncü, 36 ncı, 39 uncu, 40 ıncı, 41 inci ve 44 üncü maddelerde belirtilen işlemlerde eksiklikler yapıldığı gerekçesi ile, Bakanlık nezdinde itirazda bulunabilir.

Bakanlık tarafından yapılan inceleme sırasında, ıslahçı hakkının verilmesi ile ilgili bir işlemin yerine getirilmediği veya önemli bir eksiklik yapıldığı tespit edildiği takdirde, Bakanlık, tescil ile ilgili işlemin geçersizliğine ve eksikliğin yapıldığı safhaya kadar geriye dönülmesine ve işlemlerin yeniden yapılmasına karar verir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ücretler

Ücretler

Madde 46- Bakanlık, işlem ücreti ve yıllık ücret olmak üzere iki tür ücret tahakkuk ettirir.

a) İşlem ücreti aşağıda sayılan işlemler karşılığında alınır:

- 1- Başvuru ücreti,
- 2- Teknik inceleme ücreti,
- 3- İsim inceleme ücreti,
- 4- İtiraz ücreti,
- 5- Tescil ücreti,
- 6- Zorunlu lisansla ilgili arabuluculuk ücreti,
- 7- Suretlerden alınan ücretler,
- 8- Yayın ücretleri,
- 9- Diğer ücretler.

b) Yıllık ücret, ıslahçı hakkının koruma süresince her yıl Ocak ayı içinde peşin olarak ödenir.

Ücretler ile ilgili uygulamaların usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Tescil Sonrası Hak Sahibinin Yükümlülüğü, Bakanlıkca Yapılan Denetim ve Islahçı Hakkının Re'sen İptali

Hak sahibinin tescilden sonraki yükümlülüğü

Madde 47- Hak sahibi, hakkın yürürlükte olduğu sürece korunan çeşidin veya yerine göre kalıtsal kısımlarının genetik yapılarının devamından sorumludur.

Bakanlık, koruma süresince, çeşidin veya yerine göre kalıtsal kısımlarının genetik yapılarının devam edip etmediğini araştırır. Hak sahibi, korunan çeşidin genetik yapısının devam edip etmediğinin Bakanlık veya Bakanlığın belirlediği bir kuruluş tarafından araştırılması için bilgi, belge ve materyal sağlamakla yükümlüdür.

Çeşidin genetik yapısının devamı hususunda şüpheye düşülürse ve bu şüphe ikinci fıkrada belirtilen bilgi, belge ve materyal ile giderilemezse, Bakanlık, çeşidin genetik yapısının devam edip etmediğinin araştırılmasını ister. Bu araştırma, hak sahibi tarafından sağlanan materyal ile çeşit özellik belgesindeki bilgilerin ve numunelerin yetiştirme testleri ve diğer testler yapılarak karşılaştırılmalarını ihtiva eder.

Yapılan araştırmalar, çeşidin genetik yapısını devam ettirmede hak sahibinin başarısız olduğunu ortaya çıkarırsa, ıslahçı hakkı, 48 inci maddeye göre Bakanlıkça iptal edilmeden önce hak sahibinin görüşü alınır.

Hak sahibi, belirlenen süre içinde korunan çeşidin veya yerine göre kalıtsal kısımlarının yeterli miktarda numunesini, çeşidin numunesi olmak veya mevcut numuneyi yenilemek veya çeşidin korunması için diğer çeşitlerle karşılaştırmalı bir inceleme yapabilmek amacıyla Bakanlığa veya Bakanlığın belirleyeceği yetkili kuruluşa verir.

Bakanlığın gerekli görmesi halinde, hak sahibi, çeşide ait numuneyi Bakanlık adına muhafaza eder.

Bakanlık tarafından yapılan denetim ve ıslahçı hakkının re'sen iptali

Madde 48- Hak sahibinin 47 nci maddenin birinci fıkrası gereğince yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülükleri yerine getirmediği veya çeşidin yeknesaklık ve durulmuşluk özelliklerini kaybettiği tespit edildiği takdirde, ıslahçı hakkı Bakanlık tarafından re'sen iptal edilir.

Aşağıdaki hallerde de ıslahçı hakkı Bakanlık tarafından re'sen iptal edilir:

a) 47 nci maddenin ikinci fıkrası gereğince istenen bilgi, belge ve materyalin, Bakanlıkça belirlenen süre içinde hak sahibi tarafından temin edilmediği durumda,

b) Çeşit isminin mahkeme tarafından iptal edilmesi halinde, Bakanlıkça belirlenen süre içinde, hak sahibi tarafından çeşit için yeni bir isim bildirilmemesi durumunda.

Islahçı hakkının iptali Kütüğe kaydedilme tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

İptal kararı, Kütüğe kaydedildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Bültende yayımlanır.

BEŞİNCİ KISIM

Başvuru ve Tescilden Doğan Hakkın Devri, İntikali, Rehin Hakkı Tesisi, Haczi ve Lisans Sözleşmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Devir, İntikal, Rehın ve Haciz

Devir, intikal, rehın ve haciz

Madde 49- Bir çeşit ile ilgili olarak, bu Kanun uyarınca yapılan başvuru veya tescilden doğan hak bir başkasına devredilebilir veya miras yoluyla intikal edebilir. Bu haklar üzerinde ölüme bağlı tasarrufların yapılması mümkündür.

Başvuru veya tescilden doğan hakkın devri veya miras yoluyla intikali 46 ncı maddeye göre belirlenecek ücretin ödenmesi kaydıyla sicile kaydedilir ve yayımlanır.

Başvuru veya tescilden doğan hak, kanuni veya akdi rehın hakkına ve hacze konu edilebilir. Bu durumda taraflardan birinin talebi üzerine ilgili haklar, sicile kaydedilir ve Bültende yayımlanır. Rehın hakkı ve haciz bakımından, Türk Medeni Kanunu ile İcra ve İflas Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Başvuru veya tescilden doğan hak üzerindeki sağlararası işlemler yazılı şekle tabidir.

al

İKİNCİ BÖLÜM

Sözleşmeye Dayalı Lisans

Sözleşmeye dayalı lisans

Madde 50- Başvuru veya tescilden doğan hak, ülke sınırları içerisinde geçerli olacak şekilde, lisans sözleşmesine konu edilebilir. Lisans, inhisari lisans veya inhisari olmayan lisans şeklinde verilebilir.

Lisans sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamışsa, lisans inhisari değildir. Lisans veren, korunan çeşidi kendi kullanabileceği gibi üçüncü kişilere aynı çeşide ilişkin başka lisanslar da verebilir.

Inhisari lisans söz konusu olduğu zaman, lisans veren başkasına lisans veremez ve hakkını saklı tutmadıkça, kendisi de hak konusu çeşidi kullanamaz.

Birinci fıkrada öngörülen sözleşmedeki şartların lisans alan tarafından ihlal edilmesi halinde, başvuru veya tescilden doğan haklar, hak sahibi tarafından lisans alana karşı, dava yoluyla ileri sürülebilir.

Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, sözleşmeye dayalı lisans sahipleri lisanstan doğan haklarını üçüncü kişilere devredemez veya alt lisans veremez.

Sözleşmeye dayalı lisans hakkını alan kişi, aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa, çeşidin koruma süresince ulusal sınırların bütünü içinde hak konusu çeşidin kullanılmasına ilişkin her türlü tasarrufta bulunabilir.

Lisans sözleşmesi yazılı olarak yapılır. Lisans sözleşmesi taraflardan birinin yazılı talebi üzerine Bakanlıkça ilgili sicile kaydedilir ve Bültende yayımlanır.

Inhisari lisans alanlar, lisans sözleşmesinde aksi kararlaştırılmamışsa, üçüncü kişiler tarafından haklarına tecavüz edilmesi durumunda hak sahibinin bu Kanun uyarınca açabileceği davaları kendi adına açabilir.

Inhisari olmayan lisans alanların dava açma hakları yoktur. Inhisari olmayan lisans alanlar, hakka tecavüzün olduğu durumlarda noter kanalıyla yapacağı bir bildirimle, hak sahibinden dava açmasını isteyebilir. Hak sahibinin bu talebi kabul etmemesi veya bildirimin alındığı tarihten itibaren üç ay içinde davayı açmaması halinde, lisans alan bildirimin bir suretini de ekleyerek, kendi adına dava açabilir ve dava açtığını hak sahibine bildirir. Lisans alan, ciddi bir zarar tehlikesi varsa üç aylık sürenin geçmesini beklemeden, mahkemedен ihtiyati tedbir kararı alınmasını isteyebilir.

Hakkın devri ve lisans verilmesinden doğan sorumluluk

Madde 51- Başvuru veya tescilden doğan hakkını bir bedel karşılığında veya bedelsiz devreden veya lisans veren kişi, yetkisinin olmadığını anlaşılmaması veya başvurunun reddedilmesi veya iptal edilmesi veya hükümsüzlük kararı verilmesi hallerinde, devir alan veya lisans alanın zararlarını tazmin etmekle yükümlüdür.

Tazminatı talep süresi; ret, iptal veya hükümsüzlük kararının verilmesinden veya yetkisizliğin öğrenilmesinden itibaren işlemeye başlar.

Devreden veya lisans verenin kötü niyetle hareketleri halinde, bunlar, fiillerinden her zaman sorumludur. Devreden veya lisans veren, üzerinde tasarruf edilen ıslahçı hakkı başvurusu veya hak konusu olan çeşidin verilen bu hak ile korunabilirliği konusundaki rapor ve kararları veya bu konuda bildiklerini karşı tarafa bildirmemiş ve bunlara ilişkin belgelere sözleşmede yer vermemişse kötü niyetin varlığı kabul edilir.

al

ALTINCI KISIM Hükümsüzlük Halleri ve Hakkın Sona Ermesi

BİRİNCİ BÖLÜM Hükümsüzlük

Hükümsüzlük halleri

Madde 52- Aşağıdaki hallerden birinin varlığı durumunda mahkeme tarafından ıslahçı hakkının hükümsüz sayılmasına karar verilir.

- a) Başvuru veya rüçhan hakkı tarihi itibarıyla, çeşidin 5 inci ve 6 ncı maddelerde belirtilen şartlara uymadığının anlaşılması,
- b) 7 nci ve 8 inci maddede öngörülen şartların gerçekleşmediğinin anlaşılması,
- c) Islahçı hakkı tescilinin 11 inci, 12 nci ve 13 üncü maddelerde belirtilenler dışında yetkisiz bir kişi adına yapıldığının anlaşılması.

Hükümsüzlük talebi

Madde 53- Hukuki menfaati olan herkes, koruma hakkı devam ettiği sürece, mahkeme nezdinde ıslahçı hakkına dair hükümsüzlük talebinde bulunabilir. 52 nci maddenin (c) bendine göre ise hükümsüzlük talebi, ancak gerçek hak sahibi tarafından ileri sürülebilir.

Hükümsüzlüğün etkisi

Madde 54- Islahçı hakkının hükümsüzlüğüne karar verilmesi halinde, kararın sonuçları geçmişe etkilidir ve bu Kanun ile sağlanan koruma, hükümsüzlük kapsamında doğmamış sayılır.

Kesinleşmiş bir hükümsüzlük kararı Kütüğe kaydedilir ve herkese karşı hüküm ifade eder.

Hak sahibinin kötü niyetli olarak hareket etmesinden kaynaklanan, zararın giderilmesine ilişkin tazminat talep hakkı saklı kalmak üzere, hükümsüzlüğün geriye dönük etkisi, aşağıdaki durumları etkilemez:

- a) Hakkın hükümsüz sayılmasından önce, söz konusu hakka tecavüz sebebiyle verilen hukuken kesinleşmiş ve uygulanmış kararlar,
- b) Hakkın hükümsüzlüğüne karar verilmeden önce yapılmış ve uygulanmış lisans sözleşmeleri.

Ancak, haklı sebepler ve hakkaniyet ilkesi göz önünde bulundurularak, lisans sözleşmesi uyarınca ödenmiş olan bedelin kısmen veya tamamen iade edilip edilmeyeceğine mahkemece karar verilir.

İKİNCİ BÖLÜM Hakkın Kendiliğinden Sona Ermesi

Hakkın kendiliğinden sona ermesi

Madde 55- Aşağıdaki hallerden birinin gerçekleşmesiyle ıslahçı hakkı kendiliğinden sona erer;

- a) Koruma süresinin sona ermesi,
- b) Hak sahibinin hakkından vazgeçmesi,
- c) Yıllık ücretlerin belirlenen sürelerde ödenmemesi.

Hakkın sona ermesi halinde hak konusu çeşit, sona erme nedeninin gerçekleştiği tarihten itibaren umumun malı sayılır. Bu husus, Bültende yayımlanır.

Hak sahibi, ıslahçı hakkından vazgeçebilir. Vazgeçmenin yazılı olarak Bakanlığa bildirilmesi gerekir. Vazgeçme, Kütüğe kaydedilme tarihi itibarıyla hüküm doğurur.

Kütüğe kaydedilmiş diğer hak sahipleri ve lisans sahiplerinin izni olmadıkça, hak sahibi hakkından vazgeçemez.

Hak üzerinde; bir üçüncü kişi tarafından hak sahipliği iddia edilmekte ise, onun rızası olmadan haktan vazgeçilemez.

Yıllık ücretin süresi içinde ödenmemesi halinde, ıslahçı hakkı, bu ücretin son ödeme tarihi itibarıyla sona erer.

Yıllık ücretin ödenmemesi nedeniyle hak sona ermişse, hak sahibinin ödemenin mücbir sebepten dolayı yapılamadığını ispat etmesi halinde, hak yeniden geçerlilik kazanır.

Mücbir sebeple ilgili talebin, hakkın sona erdiğine ilişkin ilanın Bülte'de yayımlanmasından itibaren altı ay içinde yapılması gerekir. Bu talep Bülte'de ilan edilir. İlgililer otuz gün içinde konu hakkındaki görüşlerini bildirebilirler.

Hakkın yeniden geçerlilik kazanması, Bakanlığın kararı ile olur ve Bülte'de yayımlanır. Hakkın yeniden geçerlilik kazanması, hakkın sona ermesi sonucunda bu konuyla ilgili bir kısım haklar kazanmış olan üçüncü kişilerin kazanılmış haklarını etkilemez.

Hakkın yeniden geçerlilik kazanması halinde, hak sahibi, ödemediği ücretleri ödemekle yükümlüdür.

YEDİNCİ KISIM

Hakka Tecavüz Halleri, Davalar ve Görevli Mahkeme

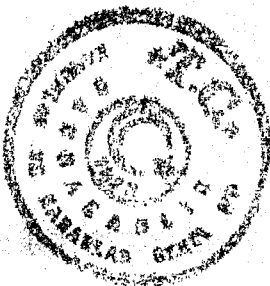
BİRİNCİ BÖLÜM

Hakka Tecavüz Halleri

Hakka tecavüz sayılan haller

Madde 56- Aşağıdaki haller ıslahçı hakkına tecavüz sayılır:

- 14 üncü maddede sayılan yetkileri hak sahibinin rızası olmadan kullanmak,
- Korunan çeşide ait çoğaltım materyalinin, hak sahibinin inhisari yetkilerini ihlal etmek suretiyle üretildiğini bildiği veya bilmesi gerektiği halde, söz konusu materyali çoğaltım amacıyla hazırlamak, çoğaltmak, satışa sunmak, satmak veya diğer şekillerde piyasaya sürmek, ihraç etmek, ithal etmek veya bu amaçlarla depolamak,
- Sözleşmeye dayalı lisans veya zorunlu lisans ile verilmiş yetkileri izinsiz genişletmek veya bu yetkileri üçüncü kişilere devretmek,
- 9 uncu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarını ihlal etmek,
- Hakkı gasbetmek,
- Yukarıdaki bentlerde sayılan fiillere iştirak veya yardım etmek veya teşvik etmek veya hangi şekil ve şartta olursa olsun bu fiillerin yapılmasını kolaylaştırmak,
- Kendisinde bulunan ve haksız olarak üretilen veya piyasaya sürülen materyalin nereden alındığını veya nasıl sağlandığını bildirmekten kaçınmak.

al

İKİNCİ BÖLÜM

Hukuk Davaları

Hak sahibinin talepleri ve hukuk davalarında yetkili mahkeme

Madde 57- İslahçı hakkının tecavüze uğraması halinde, hak sahibi mahkemeden aşağıdaki taleplerde bulunabilir:

- a) İslahçı hakkından doğan hakka tecavüz fiillerinin durdurulması,
- b) Tecavüzün giderilmesi, maddi ve manevi tazminat,
- c) Hakka tecavüz neticesinde üretilen materyal ile bunların üretiminde doğrudan doğruya kullanılan araçlara el konulması,
- d) (c) bendi hükmü çerçevesinde el konulan materyal ve araçlar üzerinde kendisine mülkiyet hakkının tanınması; bu durumda el konulan materyalin değeri, (b) bendi hükümlerine göre belirlenecek tazminat miktarından düşülür. Bu değer, kabul edilen tazminat miktarını aştığı zaman, hak sahibi, aşan kısmı karşı tarafa öder.

e) Hakka tecavüzün devamını önleyici tedbirlerin alınması; (c) bendi hükümleri çerçevesinde el konulan materyal ve araçların şekillerinin değiştirilmesi veya hakka tecavüzün önlenmesi için imhası,

f) Hakka tecavüz eden kişi aleyhine verilen mahkeme kararının, masrafları tecavüz eden tarafından karşılanmak üzere, ilgililere tebliğ edilmesi ve kamuya ilan yoluyla duyurulması.

Hak sahibi tarafından açılacak hukuk davalarında yetkili mahkeme, davacının ikametgahının olduğu veya suçun işlendiği veya tecavüz fiilinin etkilerinin görüldüğü yerdeki mahkemedir.

Davacının Türkiye'de ikamet etmemesi halinde, yetkili mahkeme Ankaradaki mahkemelerdir.

Üçüncü kişiler tarafından başvuru sahibi veya hak sahibi aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, davalının ikametgahının bulunduğu yerdeki mahkemedir. Başvuru veya hak sahibinin Türkiye'de ikamet etmemesi halinde bu maddenin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.

Birden fazla mahkemenin yetkili olduğu durumda, yetkili mahkeme, ilk davanın açıldığı mahkemedir.

Bakanlığın davacı veya davalı olduğu durumda, yetkili mahkeme, Ankaradaki mahkemelerdir.

Tazminat

Madde 58- Hak sahibinin izni olmaksızın, korunan çeşidi üreten, satan, dağıtan veya başka şekilde piyasaya süren veya bu amaçlar için ihraç ve ithal eden veya ticari amaçla elinde bulunduran veya kullanan kişi, hukuka aykırılığı gidermek ve sebep olduğu zararı tazmin etmekle yükümlüdür.

Korunan çeşidi herhangi bir şekilde kullanmakta olan kişi; hak sahibinin hakkın varlığından ve tecavüzden kendisini haberdar etmesi ve tecavüzü durdurmasını talep etmesi halinde veya kullanmanın kusurlu bir davranış teşkil etmesi halinde, sebep olduğu zararı tazmin etmekle yükümlüdür.

Yoksun kalınan kazanç

Madde 59- Hak sahibinin uğradığı zarar, sadece fiili kaybın değerini değil, buna ilave olarak ıslahçı hakkına tecavüz neticesinde yoksun kalınan kazancı da kapsar.

al

Yoksun kalınan kazanç, zarara uğrayan hak sahibinin seçeceği, aşağıdaki değerlendirme usullerinden birine göre hesap edilir:

- a) İslahçı hakkına tecavüz eden kişinin rekabeti olmasaydı, hak sahibinin çeşidi kullanması ile elde edebileceği muhtemel gelire göre,
- b) Hakka tecavüz eden kişinin, hak konusu çeşidi kullanmakla elde ettiği kazanç göre,
- c) Hakka tecavüz edenin, korunan çeşidi bir lisans anlaşması ile hukuka uygun şekilde kullanmış olması halinde ödemesi gereken lisans bedeline göre.

Hak konusu çeşidin ekonomik önemi, hakka tecavüz edildiği anda geçerlilik süresi, tecavüzün yapıldığı esnada korunan çeşitle ilgili lisansların sayısı veya çeşidi gibi etkenler, yoksun kalınan kazancın hesaplanmasında göz önüne alınır.

Mahkeme, hak sahibinin bu Kanunda öngörülen çeşidi kullanma yükümlülüğünü yerine getirmemiş olduğunu tespit ederse, yoksun kalınan kazanç, ikinci fıkranın (c) bendi hükümleri çerçevesinde belirlenir.

Bedel davası

Madde 60- Başvuru sahibi veya hak sahibi, çeşidi kullananların hakkaniyete uygun bedeli ödemesini temin etmek amacıyla şahsi mahiyette bedel davası açabilir.

Çiftçi istisnası kapsamı dışındaki çiftçiler tarafından ödenecek bedel ile ilgili olarak açılan bedel davasını, ıslahçı hakları ile ilgili mesleki kuruluşlar da açabilir.

15 inci maddede belirtilen bedelin tespitinde ıslahçı hakkının tescil edildiği varsayılarak yapılacak bir lisans sözleşmesinde ödenecek lisans bedelinin aşılması gözetilir.

Dava, bedelin ödenmesini gerektiren fiilin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde açılır.

Hakka tecavüzün olmadığı hakkında dava ve şartları

Madde 61- Menfaati olan herkes, hak sahibine karşı dava açarak, faaliyetlerinin ıslahçı hakkına tecavüz teşkil etmediğine karar verilmesini talep edebilir.

Dava açılmadan önce, korunan çeşit ile ilgili yapılan veya yapılacak faaliyetlerin ıslahçı hakkına tecavüz teşkil edip etmediği hakkında, hak sahibinin görüşlerini bildirmesi noter aracılığı ile talep edilebilir. Bu talebin hak sahibine tebliğinden itibaren bir ay içinde hak sahibinin cevap vermemesi veya verilen cevabın menfaat sahibi tarafından kabul edilmemesi halinde, menfaat sahibi birinci fıkraya göre dava açabilir.

Birinci fıkrada belirtilen dava, ıslahçı hakkına tecavüzden dolayı kendisine dava açılmış bir kişi tarafından açılmaz.

Dava, korunan çeşit üzerinde hak sahibi olan ve Kütüğe kaydedilmiş bulunan bütün hak sahiplerine tebliğ edilir.

Bu maddede belirtilen dava, hakkın hükümsüzlüğü davasıyla birlikte de açılabilir.

Tespit davası

Madde 62- İslahçı hakkına tecavüz davası açmaya yetkili olan kişi, bu haklara tecavüz sayılabilecek olayların tespitini mahkemeden isteyebilir.

İhtiyati tedbir talebi ve niteliği

Madde 63- Bu Kanun uyarınca dava açan veya dava açacak olan kişiler, dava konusu çeşidin, kendi haklarına tecavüz teşkil edecek şekilde, Türkiye'de kullanılmakta olduğunu veya kullanılması için ciddi ve etkin çalışmalar yapıldığını ispat etmek şartıyla, mahkemeden ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep edebilirler.

al

İhtiyati tedbir talebi, dava açılmadan önce veya dava ile birlikte veya dava açıldıktan sonra yapılabilir. İhtiyati tedbir talebi, davadan ayrı olarak incelenir.

İhtiyati tedbir, verilecek hükmün etkinliğini tamamen sağlayacak nitelikte olmalı ve aşağıda belirtilen tedbirleri kapsamalıdır:

- a) İslahçı hakkına tecavüz teşkil eden fiillerin durdurulmasını,
- b) İslahçı hakkına tecavüz edilerek üretilen veya ithal edilen hak konusu çeşitle ilgili materyallere Türkiye sınırları içinde veya gümrük ve serbest liman veya serbest bölgeler de dahil olmak üzere bulundukları her yerde el konulması ve bunların zarar görmeyecek şekilde saklanmasını.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun uygulanması

Madde 64- Tespit davaları ve ihtiyati tedbirlerle ilgili diğer hususlarda 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

Zamanaşımı

Madde 65- Bu Kanundan doğan özel hukuka ilişkin taleplerde, 818 sayılı Borçlar Kanununun zamanaşımına ilişkin hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Cezalar ve Usul Hükümleri**

İhlal sayılan haller ve yaptırımlar

Madde 66- İhlal sayılan haller ve bu hallerde verilecek cezalar aşağıda gösterilmiştir:

a) 56 ncı maddenin (a), (b), (e) ve (f) bentlerindeki fiilleri kasten işleyenler onüç aydan iki yıla kadar hapis veya beş milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezası veya her ikisi ile birlikte cezalandırılır ve ticaret ile uğraşanların işyerlerinin bir yıldan az olmamak üzere kapatılmasına ve aynı süre ticaretten men edilmelerine karar verilir.

b) 56 ncı maddenin (c), (d) ve (g) bentlerini kasten ihlal edenler beş milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

c) Gerçeğe aykırı biçimde, kendisini başvuru sahibi veya hak sahibi olarak tanıtanlar beş milyar liradan on milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

d) Bu maddenin (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılan fiiller, bir işletmenin çalışanları tarafından, hizmetlerini yerine getirmeleri esnasında, doğrudan kendilerince veya emir üzerine işlenmişse, çalışanlar ve suçun işlenmesine mani olmayan işletme sahibi, temsilcisi veya idareci veya hangi sıfatla olursa olsun işletmeyi fiilen yöneten kişi de aynı şekilde cezalandırılır. Bir tüzel kişinin işleri yürütülürken, 56 ncı maddede belirtilen fiillerden herhangi biri işlenirse, tüzel kişi de masraflar ve para cezasından müteselsilen sorumlu olur.

Usul ve zamanaşımı

Madde 67- 66 ncı maddede sayılan suçlardan dolayı takibat; hak sahibinin şikayetine tabidir. 66 ncı maddenin (c) bendinde belirtilen fiilin işlenmesi halinde, hak sahibinin yanı sıra Bakanlık, islahçı hakları ile ilgili birlikler, tüketici dernekleri ve 8/3/1950 tarihli ve 5590 sayılı Kanun ile 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanununa tabi kuruluşlar da şikayet hakkına sahiptir.

al

Şikayetin, fiil ve failden haberdar olma tarihinden itibaren bir yıl içinde yapılması gerekir. Şikayetler acele işlerden sayılır. Bu suçlar hakkında 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunundaki yargılama usulü uygulanır.

66 ncı madde hükümlerinin uygulanmasında 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 344 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi uygulanmaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İhtisas Mahkemeleri

Görevli mahkeme

Madde 68- Bu Kanunda öngörülen davalarda görevli mahkeme ihtisas mahkemeleridir. Asliye hukuk ve asliye ceza mahkemelerinden hangilerinin ihtisas mahkemesi olarak görevlendirileceğini ve bu mahkemelerin yargı çevresini, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu belirler.

Hükmün ilanı

Madde 69- Dava sonucunda haklı çıkan tarafın, haklı bir sebebinin veya menfaatinin bulunması halinde, masrafları karşı tarafa ait olmak üzere, kesinleşmiş kararın günlük gazete veya benzeri vasıtalarla tamamen veya özet olarak ilan edilmesini talep etme hakkı vardır.

İlanın şekli ve kapsamı kararda tespit edilir. İlan hakkı, kararın kesinleşmesinden sonra üç ay içinde kullanılmazsa düşer.

SEKİZİNCİ KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

İslahçı Hakkı Kütüğü

Madde 70- Bakanlık, Başvuru Sicili ve İslahçı Hakkı Sicilini içeren İslahçı Hakkı Kütüğünü oluşturur.

İlgili olan herkes, başvuruya ve ıslahçı hakkının tesciline ilişkin belgeler ile diğer belgeleri Kütükten inceleyebilir.

Üretilmesi veya çoğaltılması, diğer çeşitlerin sürekli kullanımını gerektiren çeşitlerin sahibi, çeşide ait belge ve testlerin, Kütüğün inceleme kapsamı dışında tutulmasını isteyebilir.

Başvuru Sicili ve İslahçı Hakkı Siciline ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Bitki Çeşitleri Bülteni

Madde 71- Bakanlık tarafından yayımlanacak Bültende aşağıdaki hususlar yer alır:

- İslahçı hakkı başvuruları,
- Çeşit için önerilen isim veya varsa geçici isim,
- Başvurudan vazgeçme,
- Başvurunun reddi,
- İslahçı hakkının tescili ve tescil edilen isim,
- Hak sahibi veya vekili ile ilgili değişiklikler,
- Hakkın sona ermesi,
- Lisanslar,
- Resmi duyurular,
- Diğer hususlar.

Bakanlık, korunan çeşitle ilgili olarak, çeşidin sahibi, koruma süresi, tescil tarihi ve ismini içeren bilgiler ile yayımlanmasını gerekli gördüğü başka bilgilerin yer aldığı yıllık bir rapor yayımlar.

Yönetmelikler

Madde 72- Bu Kanunun uygulanması ile ilgili usul ve esasları düzenleyen yönetmelikler Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlıkça çıkarılır.

Madde 73- 21/8/1963 tarihli ve 308 sayılı Tohumlukların Tescil, Kontrol ve Sertifikasyonu Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

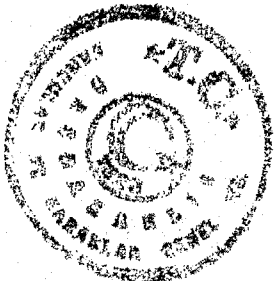
“a) Tescil: ıslah edilmiş çeşitlerin morfolojik, biyolojik ve tarımsal niteliklerinin tarla denemeleri ve laboratuvar analizleriyle belirtilmesi, mevcutlardan farklı ve yeni çeşit olduğu tespit edilerek sertifikasyon amacıyla bir kütüğe kaydedilmesi.”

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

Madde 74- 308 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (ş), (t) ve (u) bentleri ile 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- 26/2/1994 tarihi itibarıyla yeni, farklı, yeknesak ve durulmuş olduğu tespit edilen bir çeşit için 308 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasından yararlanan çeşitlerin sahipleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlığa başvurmaları ve bu Kanundaki diğer şartları yerine getirmeleri kaydıyla, bu Kanun kapsamındaki korumadan yararlanır.

Geçici Madde 2- Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde yapılacak başvurularda yenilik incelemesi yapılırken 5 inci maddede yurt içi açısından sözü edilen bir yıllık süre bir defaya mahsus olmak üzere beş yıl olarak uygulanır.

al

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR ve KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T/ 530

Yürürlük

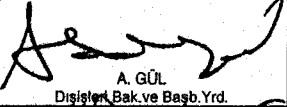
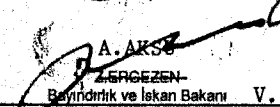
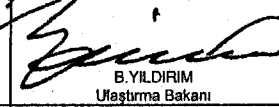
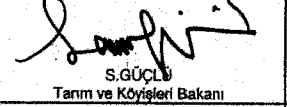
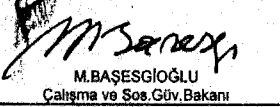
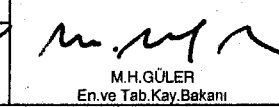
Madde 75- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 76- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
BAŞBAKAN

 A. GÜL Dışişler Bak. ve Başb. Yrd.	 A. ŞENER Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M.A. ŞAHİN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 B. ATALAY Devlet Bakanı
 A. BABACAN Devlet Bakanı	 M. AYDIN Devlet Bakanı	 G. AKŞİT Devlet Bakanı	 A. GÖSKUN Devlet Bakanı V.
 C. ÇİÇEK Adalet Bakanı	 M.V. GÖNÜL Milli Savunma Bakanı	 A. AKSU İçişleri Bakanı	 K. UNAKITAN Maliye Bakanı
 H. ÇELİK Millî Eğitim Bakanı	 A. AKSU Bayındırlık ve İskan Bakanı V.	 R. AKDOĞ Sağlık Bakanı	 B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
 S. GÜÇLÜ Tarım ve Köylüleri Bakanı	 M. BAŞEŞGİOĞLU Çalışma ve Sos. G.üv. Bakanı	 A. GÖSKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	 M.H. GÜLER En. ve Tab. Kay. Bakanı
 E. MUMCU Kültür ve Turizm Bakanı	 O. PEPE Çevre ve Orman Bakanı		

Dosya No.

101-146

995